

HỌC VIỆN ÂM NHẠC QUỐC GIA VIỆT NAM

-----oOo-----

CAO SỸ ANH TÙNG

**NGHỆ THUẬT GUITAR ĐƯƠNG ĐẠI NỬA SAU THẾ KỶ XX
TRONG ĐÀO TẠO GUITAR CHUYÊN NGHIỆP TẠI VIỆT NAM**

Chuyên ngành: **ÂM NHẠC HỌC**

Mã số: **62 21 02 01**

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ

HÀ NỘI, 2015

**CÔNG TRÌNH ĐƯỢC HOÀN THÀNH TẠI
HỌC VIỆN ÂM NHẠC QUỐC GIA VIỆT NAM**

Người hướng dẫn khoa học: **GS.TS.NSND Ngô Văn Thành**

Phản biện 1:

Phản biện 2:

Phản biện 3:

Luận án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng đánh giá luận án cấp Học viện họp tại: Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam, 77 phố Hào Nam, Hà Nội. Vào hồi, ngày tháng năm 2015.

Có thể tìm hiểu Luận án tại:

* Thư viện Quốc gia.

* Thư viện Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN TỚI LUẬN ÁN

1. Cao Sỹ Anh Tùng (2010) *Tư duy âm nhạc và kỹ thuật diễn tấu tác phẩm Guitar thế kỷ XX*, Luận văn Thạc sĩ Nghệ thuật Âm nhạc, Học viện Âm Nhạc Quốc Gia Việt Nam.
2. Cao Sỹ Anh Tùng (2011), *Phương pháp học guitar cổ điển tập 1*, Sách dạy học đàn guitar cổ điển, NXB Giáo dục, Hà Nội.
3. Cao Sỹ Anh Tùng (2011), “Những khuynh hướng tiêu biểu trong nghệ thuật guitar thế kỷ XX”, *Tạp chí Âm Nhạc Việt Nam Panorama*, số 20, tr.24-25.
4. Cao Sỹ Anh Tùng (2011), “Đêm nhạc cháy bỏng đam mê của nghệ sĩ guitar Paco Rentería”, *Tạp chí Âm Nhạc Việt Nam Panorama*, số 22, tr.46-47.
5. Cao Sỹ Anh Tùng (2012), “Astor Piazzolla - người sáng tạo ra trường phái Tango mới”, *Tạp chí Âm Nhạc Việt Nam Panorama*, số 24, tr.32-33.
6. Cao Sỹ Anh Tùng (2013) “Những kiệt tác Concerto cho guitar của Joaquin Rodrigo”, *Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật*, số 343, tr 49-52.
7. Cao Sỹ Anh Tùng (2014) “Sự phát triển nghệ thuật biểu diễn guitar chuyên nghiệp ở Việt Nam”, *Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật*, số 356, tr 49-52.

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Nửa sau thế kỷ XX có thể coi là bước ngoặt trong lịch sử phát triển của nền nghệ thuật Guitar thế giới với sự ra đời của phong cách Guitar đương đại. Lịch sử nghệ thuật Guitar đã trải qua nhiều giai đoạn phát triển vượt bậc ở các thời kỳ âm nhạc khác nhau. Từ nửa cuối thế kỷ XX nhiều trường phái Guitar đã hình thành và phát triển ở khắp các châu lục trên thế giới. Với những nét đột phá mới tạo nên những đặc trưng riêng để thích nghi, phù hợp với con người thời đại. Những sáng tạo mang tính cách mạng của các nhà soạn nhạc, nghệ sĩ biểu diễn Guitar đã đưa nghệ thuật Guitar thế giới lên một tầm cao mới, những thành tựu lớn lao đó đã nâng cao vị thế của cây đàn Guitar trong đời sống âm nhạc thế giới.

Sự phát triển như vũ bão đã đem lại những thành tựu diệu kỳ trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội. Song hành với nó, con người phải đối mặt với nhiều thảm họa mang tính thời đại khiến cách nhìn nhận về cuộc sống thực tại của con người có những thay đổi cơ bản. Trong đó, có thay đổi về quan điểm sáng tác và sự hình thành tác phẩm của lĩnh vực âm nhạc. Vì vậy, yêu cầu đặt ra đối với các nhà soạn nhạc là phải có những sáng tạo mới mang tính đột phá để phản ánh hiện thực cuộc sống. Những quan điểm thẩm mỹ trong sáng tác, biểu diễn và đào tạo Guitar cũng không nằm ngoài quy luật đó, đặc biệt hình thức thể hiện âm nhạc trong các tác phẩm sáng tác cho Guitar từ nửa cuối thế kỷ XX đã tìm ra một sự cách tân. Tiêu biểu nhất là những phong cách khác nhau mà những sáng tác của họ thể hiện sự khám phá đầy mới lạ trong vài thập niên cuối thế kỷ XX, đã cho ra đời và hình thành phong cách Guitar đương đại

Ở Việt Nam, khi trường Âm nhạc Việt Nam - cơ sở đào tạo âm nhạc chuyên nghiệp chính quy được thành lập năm 1956, bộ môn Guitar đã được chính thức là một chuyên ngành của trường. Học viện Âm nhạc QGVN là một môi trường âm nhạc chuyên nghiệp với sứ mệnh định hướng cho việc học tập cũng như thưởng thức âm nhạc của Việt Nam, nhiều bộ môn đã đi đầu trong việc tiếp cận âm nhạc đương đại một cách tích cực như nhạc cụ gõ, piano, kèn... trong khi Guitar mới bước đầu tiếp cận âm nhạc đương đại. Hiện tại, chương trình đào tạo nghệ sĩ biểu diễn Guitar vẫn chủ yếu là các tác phẩm thời kỳ cổ điển và lãng mạn, chỉ có rất ít những tác phẩm cuối thế kỷ XX và đầu thế kỷ XXI. Nguyên nhân chính là do nền nghệ thuật Guitar Việt Nam chưa có những nghiên cứu lý luận về đào tạo, về biểu diễn tác phẩm Guitar đương đại; chương trình đào tạo và phương pháp sư phạm chưa cập nhật được với thế giới; chưa đáp ứng được những yêu cầu về khả năng thể hiện cũng như những sáng tạo mang tính đột phá của tác phẩm Guitar đương đại. Tất cả những tồn tại đó có thể được giải quyết bằng các giải pháp gợi mở những tiềm năng, năng lực của các nghệ sĩ Việt Nam.

Hy vọng được góp một phần công sức, trí tuệ của mình vào yêu cầu trên, với tư cách là một giảng viên, đồng thời là nghệ sĩ biểu diễn Guitar, chúng tôi mạnh dạn chọn vấn đề "*Nghệ thuật Guitar đương đại nửa sau thế kỷ XX trong đào tạo Guitar chuyên nghiệp tại Việt Nam*" làm đề tài nghiên cứu cho Luận án tiến sĩ âm nhạc của mình.

Trong đề tài này ngoài nghiên cứu, thống kê và nhận xét, chúng tôi mong muốn nghiên cứu và xây dựng những giải pháp cụ thể mang tính đổi mới ở cả nhận thức và phương pháp giảng dạy, đưa ra các cách thức cụ thể để luyện tập kỹ thuật, trang bị những kỹ năng xử lý tác phẩm, tiếp cận với âm nhạc đương đại nhằm tạo lập nền tảng vững chắc cho thế hệ nghệ sĩ trẻ tiếp cận với nghệ thuật đương đại. Trên cơ sở các nghiên cứu của đề tài, một số tác phẩm Guitar đương đại tiêu biểu có thể được đề xuất bổ sung vào giáo trình đào tạo bậc Đại học tại Học Viện Âm Nhạc QGVN. Đó

cũng là một bước nhỏ góp phần vun đắp các tài năng Guitar đỉnh cao cho đất nước.

2. Tổng quan đề tài

2.1. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài

Cuốn sách “*Concise History of the Classic Guitar*” (2001) của Graham Wade, NXB Mel Bay đã đề cập khái quát đến lịch sử phát triển nghệ thuật Guitar được tác giả chia ra thành 4 thời kỳ phát triển: thời kỳ phục hưng (khoảng 1420 - 1600), thời kỳ tiền cổ điển (1600 - 1750), thời kỳ cổ điển được khởi đầu vào khoảng giữa thế kỷ XVIII và nghệ thuật Guitar thế kỷ XX.

Cuốn sách chuyên khảo tiếng Đức “*Die Gitarre – ein instrument und seine Geschichte*” (1980) của Johannes Ingrid Hacker-Klier, NXB Santiago Navascués, Munich, đề cập đến các thời kỳ phát triển cây đàn guitar theo mốc thời gian được chia theo từng thế kỷ.

Năm 1997, NXB Mel Bay ấn hành cuốn “*Classical Guitar Pedagogy – A Handbook for Teachers*” của Anthony Glise, cuốn sách này tập trung vào vấn đề giảng dạy và luyện tập kỹ thuật guitar.

Một số những đánh giá, phê bình trong tạp chí guitar cổ điển “*Classical Guitar Magazine*” do NXB Ashley Mark Publishing Company ấn hành. Những bài viết sâu sắc giới thiệu về nhạc sĩ, nghệ sĩ biểu diễn, các bài phỏng vấn, bình luận các chương trình biểu diễn guitar trên thế giới.

Cuốn sách “*The Contemporary Guitar*” (University of California Press, 1985) của John Schneider, nghiên cứu về kỹ thuật tạo âm thanh tiếng đàn trên cơ sở nghiên cứu độ rung vật lý. Tác giả đưa ra nhiều ví dụ về những kỹ thuật mới như *glissandi*, *harmonics*, *microtones*, *multiphonics* và *percussion*, từ đó dẫn đến sự phát triển các âm thanh mới cho guitar trong thế kỷ XX.

Cùng nghiên cứu về đề tài kỹ thuật mới cho guitar có Luận án tiến sĩ “*Guitar Treatise*” bảo vệ năm 2011 của Martin Lawrence Vishnick đã đưa ra những luận điểm về sự phát triển một ngôn ngữ âm thanh hiện đại cho guitar.

2.2. Tình hình nghiên cứu ở Việt Nam

Đề cập đến những công trình đã xuất bản riêng cho Guitar phải nhắc đến trước tiên là số lượng lớn các sách dạy Guitar, sách hướng dẫn tự học Guitar, tuyển tập các tác phẩm sáng tác chuyển soạn cho Guitar như các cuốn sách của nhạc sĩ Phạm Ngũ, *Tự học ghi ta*, (1969), NXB Mỹ thuật Âm nhạc, Hà Nội; nghệ sĩ Tạ Tấn, *Dân ca Việt-Nam soạn cho Ghita*, (1963), NXB Văn Hóa-Nghệ thuật; nghệ sĩ Tạ Tấn, *Phương pháp học Ghita*, (1986), NXB Văn Hóa, Hà Nội; nghệ sĩ Tạ Tấn (1988), *Độc tấu Ghita*, NXB Âm nhạc và đĩa hát.... Tuy nhiên, nếu đề cập đến một thành tựu nghiên cứu có tính tổng hợp về Guitar thì đó là cuốn *Nghệ thuật trình diễn ghi-ta cổ điển ở Hà Nội* (2012), NXB Âm nhạc. Đây là một công trình nghiên cứu đáng trân trọng.

Chúng tôi đã tham khảo những nghiên cứu chuyên sâu vào các tác giả và tác phẩm thế kỷ XX của các chuyên ngành khác như :

- Luận án Tiến sĩ Nghệ thuật Âm nhạc của Phạm Phương Hoa (2010) “*Những thủ pháp sáng tác trong một số trường phái âm nhạc thế kỷ XX*”. Tác giả đã nghiên cứu sâu về sự hình thành và phát triển các khuynh hướng âm nhạc trong bối cảnh lịch sử thế kỷ XX.

- Luận án Tiến sĩ Nghệ thuật Âm nhạc của Ngô Phương Đông (2011) “*Đào tạo âm nhạc thế kỷ XX cho kèn Hautbois tại Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam*”. Luận án nghiên cứu về những đặc điểm mới của âm nhạc thế kỷ XX. Chỉ ra những nét đột phá trong các tác phẩm kèn Hautbois, là nền tảng cho sự phát triển nghệ thuật biểu diễn kèn Hautbois, diễn tấu các tác phẩm thế kỷ XX.

- Luận án Tiến sĩ Nghệ thuật Âm nhạc của Vũ Đình Thạch “*Âm nhạc thế kỷ XX và vai trò của nó trong việc đào tạo kèn Clarinette tại Nhạc viện Hà Nội*”. Phân tích một cách sâu và rộng các

tác phẩm thế kỷ XX viết cho Clarinette cũng như việc hướng tới công tác đào tạo kèn hơi tại Học viện Âm nhạc QGVN.

Ngoài ra, chúng tôi có tham khảo những luận văn nghiên cứu sâu về sự phát triển của nghệ thuật Guitar, luận án nghiên cứu về âm nhạc thế kỷ XX của những chuyên ngành khác nhằm học tập, kế thừa và tìm ra những nét chung và riêng của Guitar với các nhạc cụ phương Tây.

Hiện nay vị trí và vai trò của các tác phẩm Guitar đương đại ngày càng được khẳng định trong đời sống âm nhạc chuyên nghiệp, trong các chương trình biểu diễn và các cuộc thi Guitar cổ điển trên thế giới. Do vậy, việc nghiên cứu chuyên sâu về “*Nghệ thuật Guitar đương đại nửa sau thế kỷ XX trong đào tạo Guitar chuyên nghiệp tại Việt Nam*” được đặt ra là một vấn đề cấp thiết và có hướng ứng dụng cao nếu đưa ra được những giải pháp về tập luyện và biểu diễn thiết thực.

3. Mục đích nghiên cứu

Mục tiêu cụ thể của luận án bao gồm:

- Nghiên cứu đặc điểm âm nhạc, ngôn ngữ và thủ pháp sáng tác của các phong cách Guitar, qua đó tìm ra những nét đặc trưng trong các tác phẩm Guitar đương đại, phong cách biểu diễn của các nghệ sĩ Guitar thể hiện tác phẩm Guitar đương đại.

- Đưa ra những phương pháp giảng dạy, phương pháp rèn luyện bài bản, cách thức biểu diễn chuyên nghiệp, cách tiếp cận với âm nhạc đương đại nhằm tạo lập nền tảng vững chắc cho thế hệ nghệ sĩ trẻ, học sinh, sinh viên tiếp cận với nghệ thuật đương đại.

- Đề xuất một số tác phẩm Guitar đương đại bổ sung vào chương trình đào tạo đại học tại Học viện Âm nhạc QGVN.

Mục đích nghiên cứu của luận án:

Từ mục tiêu trên, luận án có mục đích là: góp phần xây dựng, bổ sung, đổi mới phương pháp giảng dạy và chương trình đào tạo để giảng dạy tác phẩm đương đại hiệu quả cho học sinh, sinh viên chuyên nghiệp, phát triển những tài năng Guitar đỉnh cao tại Việt Nam.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận án là một số các tác phẩm Guitar đương đại tiêu biểu sáng tác từ 1950 nửa sau thế kỷ XX và phong cách biểu diễn của các nghệ sĩ Guitar nổi tiếng qua những tác phẩm Guitar đương đại.

Nghiên cứu, phân tích, đánh giá những nhạc sĩ, nghệ sĩ Guitar cổ điển chuyên nghiệp người Việt Nam trong và ngoài nước. Nghiên cứu hướng tới đời sống biểu diễn âm nhạc, tổng kết những đặc điểm nghệ thuật biểu diễn, tình hình đào tạo Guitar tại Việt Nam.

Chúng tôi giới hạn **phạm vi nghiên cứu** trong những tác phẩm đương đại tiêu biểu được sáng tác cho Guitar từ 1950 nửa sau thế kỷ XX. Các tác phẩm được chọn lọc để nghiên cứu là các tác phẩm đã được công bố, được sử dụng trong phần thi bắt buộc ở các cuộc thi Guitar tầm cỡ quốc gia, quốc tế; các tác phẩm được trình diễn bởi các nghệ sĩ Guitar có tên tuổi được giới âm nhạc biết đến, những nghệ sĩ đã từng có giải thưởng quốc tế và các tác phẩm có trong các bản ghi âm giá trị được cả thế giới công nhận.

5. Phương pháp nghiên cứu

Trên cơ sở lý luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử, từ phương pháp luận nghiên cứu của chuyên ngành nghệ thuật, luận án sử dụng các phương pháp phổ biến sau:

- Phương pháp nghiên cứu lịch sử.
- Phương pháp phân tích, tổng hợp, so sánh, thống kê.

- Khảo sát thực tế đào tạo nghệ thuật Guitar ở các trường Âm nhạc chuyên nghiệp và biểu diễn Guitar ở Việt Nam.

- Phương pháp chuyên gia: thực hiện các trao đổi, phỏng vấn trực tiếp với các nhạc sĩ, nghệ sĩ về cách tiếp cận với âm nhạc đương đại cũng như từ thực tế tri thức và phong cách biểu diễn của các nghệ sĩ và của chính mình để đảm bảo tính khách quan của những nhận xét, đánh giá, đề xuất trong luận án.

6. Đóng góp của luận án

Đề tài là một trong những cố gắng đầu tiên tại Việt Nam nghiên cứu về nghệ thuật Guitar đương đại thế giới nửa sau thế kỷ XX.

Kết quả của luận án sẽ có những đóng góp sau:

- Phác họa sự hình thành, quá trình phát triển các trào lưu Guitar đương đại và phong cách biểu diễn của các nghệ sĩ Guitar tiêu biểu nhất trong sự phát triển chung của nền nghệ thuật Guitar thế giới nửa sau thế kỷ XX.

- Trên cơ sở nghiên cứu trình độ biểu diễn, thẩm mỹ nghệ thuật của các thế hệ nghệ sĩ trong sự phát triển nền nghệ thuật Guitar Việt Nam qua các giai đoạn lịch sử, theo đó đã có những đánh giá nhất định để họ có quyền tự hào về những đóng góp của mình, đồng thời có nhãn quan trong việc tiếp tục tự hoàn thiện mình nhằm đóng góp nhiều hơn nữa cho sự phát triển nền nghệ thuật Guitar Việt Nam trong tương lai.

- Là tài liệu tham khảo để nghiên cứu về sự phát triển nền nghệ thuật Guitar thế giới nói chung và nền nghệ thuật Guitar Việt Nam nói riêng trong thế kỷ XXI. Đồng thời nó sẽ góp phần xây dựng, bổ sung, đổi mới phương pháp giảng dạy và chương trình đào tạo để giảng dạy tác phẩm đương đại hiệu quả cho học sinh, sinh viên chuyên nghiệp; xây dựng và đề xuất những giải pháp cụ thể mang tính đổi mới ở cả nhận thức và phương pháp giảng dạy, luyện tập kỹ thuật, trang bị những kỹ năng hiện đại, tạo lập nền tảng vững chắc cho thế hệ nghệ sĩ trẻ tiếp cận với nghệ thuật đương đại, phát triển những tài năng Guitar đỉnh cao tại Việt Nam..

- Sẽ được ứng dụng vào phát triển phương pháp giảng dạy cho học sinh, sinh viên Guitar giúp họ định hình tư duy, phát triển tính sáng tạo khi biểu diễn các tác phẩm Guitar đương đại.

- Đề xuất một số tác phẩm Guitar đương đại bổ sung vào khung chương trình đào tạo bậc Đại học tại Học viện Âm nhạc QGVN

- Các kết quả nghiên cứu của luận án sau khi được công nhận sẽ là tư liệu tham khảo giảng dạy tại Học viện Âm nhạc Quốc Gia Việt Nam. Theo đó, học viên sẽ được củng cố kiến thức về sự phát triển nền nghệ thuật Guitar thế giới nửa sau thế kỷ XX.

7. Bố cục Luận án

Ngoài phần mở đầu (12 trang); kết luận; đề xuất và kiến nghị (6 trang); tài liệu tham khảo, luận án gồm 3 chương:

Chương 1: Một số phong cách nghệ thuật guitar đương đại. (46 trang)

Chương 2: Sự phát triển nghệ thuật biểu diễn guitar chuyên nghiệp ở Việt Nam. (53 trang)

Chương 3: Giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy tác phẩm guitar đương đại. (41 trang)

CHƯƠNG 1

MỘT SỐ PHONG CÁCH NGHỆ THUẬT GUITAR ĐƯƠNG ĐẠI

1.1. Sự hình thành ngôn ngữ nghệ thuật Guitar đương đại thế giới

1.1.1. Khuynh hướng khai thác âm nhạc dân gian

Nửa sau thế kỷ XX vẫn lưu giữ được rất nhiều truyền thống âm nhạc dân gian cả trong giai

điệu, tiết tấu, cũng như thể loại âm nhạc. Mặc dù chủ nghĩa dân tộc trong âm nhạc bắt đầu vào những năm đầu thế kỷ XIX, nhưng đến thế kỷ XX chủ nghĩa dân tộc vẫn tiếp tục phát triển và tự làm mới mình theo hơi thở hiện đại. Phong cách âm nhạc dân tộc thậm chí còn chiếm vị trí trung tâm hơn trong thế kỷ XX. Có rất nhiều nhà soạn nhạc đi theo xu hướng này như Joaquin Rodrigo, Béla Bartok, Enescu, Ponce, Copeland, Charles Ives và nhiều nhạc sĩ khác đã tìm cách để thể hiện sự độc đáo của nghệ thuật và truyền thống của đất nước mình thông qua âm nhạc của họ.

Nếu như trong thế kỷ XIX, “các nhà lãng mạn rất chú ý đến dân ca, đến các phong tục sinh hoạt và nghệ thuật đặc sắc của dân tộc mình như Sube, Sôpanh, Vêbor, Bram... Thế kỷ XIX là sự nở rộ của các trường phái âm nhạc dân tộc, mà các trường phái này dựa trên nghệ thuật dân gian.”[57, tr.150] chủ yếu sử dụng các chất liệu dân ca theo hướng gọt giũa chúng để hài hòa vào với phong cách âm nhạc cổ điển truyền thống thì khuynh hướng khai thác âm nhạc dân gian nửa sau thế kỷ XX lại khai thác chất liệu dân ca, giữ nguyên những gì độc đáo, đặc sắc, đậm chất dân tộc nhất trong âm nhạc bản địa để mang đến hơi thở mới của thời đại cho tác phẩm Guitar cổ điển. Những tác phẩm sáng tác cho Guitar cổ điển thường là “sinh sau đẻ muộn”, nhiều tác phẩm mới chỉ được sáng tác từ giai đoạn nửa sau thế kỷ XX.

Một số nhạc sĩ tiêu biểu sáng tác cho Guitar theo khuynh hướng này được ghi nhận trên thế giới sẽ được điểm qua sau đây.

Joaquin Rodrigo Vidre (1901-1999), trong âm nhạc của Joaquin Rodrigo nổi bật lên những làn điệu của nền âm nhạc dân gian Tây Ban Nha. Về Cấu trúc tác phẩm, Rodrigo bị ảnh hưởng lớn từ âm nhạc thời kỳ cổ điển. Tác phẩm của ông có cấu trúc rõ ràng, mạch lạc. Về Tiết tấu trong các tác phẩm, ông đã khai thác triệt để các tiết tấu của các vũ điệu dân gian Tây Ban Nha, đặc biệt là các tiết tấu trong các điệu thức cho nhạc flamenco Guitar. Các bản Concerto viết cho Guitar của ông đã tạo nên một cuộc cách mạng lớn cho nền nghệ thuật trình diễn của guitar.

Heitor Villa-Lobos (1887 – 1959) đưa những giai điệu, tiết tấu của các bài dân ca, dân vũ của người dân Nam Mỹ vào tác phẩm viết cho Guitar một cách khéo léo, tài tình. Ông được coi là Bach của cây đàn guitar. Là một nhà soạn nhạc người Brazil, ông viết rất nhiều tác phẩm cho dàn nhạc giao hưởng, nhạc thính phòng, các tác phẩm thanh nhạc và khí nhạc. Sáng tác của Heitor Villa-Lobos chịu ảnh hưởng từ cả âm nhạc dân gian Brazil kết hợp với âm nhạc truyền thống cổ điển châu Âu.

Leo Brouwer (1939*) là nhà soạn nhạc, nghệ sĩ Guitar người Cuba. Tác phẩm của ông đóng vai trò quan trọng trong sự phát triển nghệ thuật Guitar thế giới và rất nhiều tác phẩm đã trở thành chuẩn mực trong danh mục tác phẩm Guitar cổ điển thế kỷ XX. Cấu trúc tác phẩm, thời kỳ sáng tác giai đoạn đầu bị ảnh hưởng lớn từ âm nhạc thời kỳ cổ điển, có cấu trúc rõ ràng như “*Preludio and Fuga No.1*” thể hiện rõ nét nhất cấu trúc của thể loại âm nhạc phức điệu thời kỳ Baroque. Về chất liệu âm nhạc được khai thác từ một nền văn hóa có nguồn gốc trong các nghi lễ Châu Phi có truyền thống lâu đời ở Cuba.

Astor Piazzolla (1921 – 1992) những nét giai điệu đặc sắc, âm hình tiết tấu đa dạng, sự thay đổi tiết tấu nhanh, mạnh thể hiện trong những nét vượt dây, những nét rung, nét nhấn từ lối sáng tác phóng khoáng, biến tấu hết sức tự do của âm nhạc Nam Mỹ đã chiếm được vị trí trung tâm trong những chương trình biểu diễn của các nghệ sĩ guitar. Nổi bật lên là những tác phẩm đầy lôi cuốn, hấp dẫn và đam mê của dòng nhạc Tango mới (nuevo Tango) của nhạc sĩ người Argentina – Astor Piazzolla.

Đặc điểm âm nhạc của Piazzolla đó là nhịp đầu tiên của đoạn nhạc thường sử dụng âm giai

chromatic trong “*Compadre*”. Có thể nhận thấy sự xuất hiện giống với nhịp mở đầu phần 1 “*Tango Suite*” hay như nhịp mở đầu “*Verano Porteno*”.

Nhịp điệu Tango thể hiện rõ nét ở lối nhấn ngược và nhấn vào phách nhẹ xuất hiện trong đa số các tác phẩm của ông. Những nét vuốt dây glissando được ông sử dụng triệt để tính năng nhạc cụ dây.

Piazzolla đã hòa trộn nhạc của ông như một thứ âm nhạc có thể phá vỡ các rào cản giữa nhạc cổ điển và nhạc Tango truyền thống. Trong âm nhạc của Piazzolla, có vài đoạn các nghệ sĩ sẽ phải ứng tác, cũng như chơi vài đoạn jazz hoặc nhạc dân gian.

1.1.2. Trào lưu nghệ thuật Guitar tiên phong (avant-garde)

Nền nghệ thuật Guitar đã phát triển đạt trình độ cao, các nhạc sĩ, nghệ sĩ Guitar đã khai thác rất nhiều kỹ thuật, thủ pháp diễn tấu trong các tác phẩm Guitar nửa sau thế kỷ XX không chỉ trong giai điệu, hòa thanh, điệu tính, tiết tấu – luật nhịp, nhịp thay đổi liên tục trong một tác phẩm mà các nhạc sĩ, nghệ sĩ còn chú ý đến việc khai thác tối đa tính năng nhạc cụ của cây đàn Guitar. Tác phẩm đương đại thời kỳ từ sau Thế chiến thứ II đến nay đã có nhiều sự thay đổi lớn lao mang tính đột phá với sự sáng tạo không ngừng của các nhạc sĩ tạo nên những trào lưu sáng tác mới từ đó dẫn đến sự hình thành một số phong cách biểu diễn mới.

Trong tác phẩm “*Percussion Study*” của **Arthur Kampela** đã sáng tạo nên những hiệu ứng âm thanh tuyệt vời bằng sự kết hợp điêu luyện các kỹ thuật của các nhạc cụ khác nhau như kỹ thuật pizzicato Bartok, vuốt dây, đẩy dây ra ngoài cần đàn, gõ thùng đàn, vỗ dây và đặc biệt là cạo dây đàn bằng thìa đã tạo nên phong cách mới, ngôn ngữ âm nhạc mới cho tác phẩm.

Giacinto Scelsi là nhạc sĩ đã khai thác nhịp điệu sống động và phức tạp trên cây đàn guitar. Trong tác phẩm “*Ko - Tha*” (*Three Dances of Shiva*) (1967), biến cây đàn guitar từ một nhạc cụ dây gảy thành nhạc cụ gõ với những nhịp điệu thần bí, âm thanh huyền ảo đầy sự đam mê. Tác phẩm gồm ba chương, có thể được sử dụng cho nhạc cụ dây trầm biểu diễn (như đàn bass) do vậy tác giả đã viết các nốt nhạc trên một khuôn nhạc khóa pha và một khuôn nhạc khác thể hiện ký hiệu của bộ gõ.

Một trong những tác phẩm tiêu biểu nhất trong việc khai thác kỹ thuật mở rộng, kỹ thuật diễn tấu mới cho cây đàn guitar, là tác phẩm xuất hiện nhiều nhất trong các cuộc thi guitar quốc tế, có trong repertoire của các nghệ sĩ biểu diễn, đó là tác phẩm “*Sonata Op.47*” của **Alberto Ginastera**, được các nghệ sĩ guitar đón nhận nồng nhiệt bởi sự sáng tạo tuyệt vời các kỹ thuật diễn tấu mới.

Leo Brouwer là một trong những nhạc sĩ đi tiên phong trong lĩnh vực sáng tác tác phẩm khai thác tính năng nhạc cụ và thể hiện những kỹ thuật mở rộng của cây đàn guitar. Tác phẩm “*Paisaje Cubano con campanas*”, tác phẩm “*Canticum*”, tác phẩm “*La Espiral Eterna*” là bộ ba tác phẩm khai thác nhiều nhất những kỹ thuật diễn tấu mới, khai thác tính năng nhạc cụ nhiều nhất trên cây đàn guitar.

Nikita Kosskin là nhạc sĩ người Nga có tầm ảnh hưởng lớn nhất trong nền nghệ thuật guitar Nga nửa sau thế kỷ XX, các tác phẩm của ông sáng tác ở các thể loại khác nhau. Ông đã khéo léo khai thác những kỹ thuật diễn tấu mới, tìm tòi những âm thanh mới để diễn tả những hình ảnh, những âm thanh gần gũi với cuộc sống hàng ngày của con người như tiếng máy công nghiệp, tiếng xe cộ, thậm chí cả âm thanh của Robot, búp bê của trẻ em... Tác phẩm tiêu biểu “*The Prince's Toys*”, thể hiện rất nhiều kỹ thuật diễn tấu mới khai thác tính năng nhạc cụ trên cây đàn guitar.

* *Nghệ thuật Prepared Guitar*

Vào năm 1979 các nghệ sĩ Guitar đã thử nghiệm bằng việc gắn vật dụng vào dây đàn Guitar như bulông, ốc vít, cao su, nhựa, giấy, dây thép, vải, chỉ.... Một trào lưu sáng tác mới đã xuất hiện vào cuối thế kỷ XX, đó là nghệ thuật Prepared Guitar. Từ một cây đàn Guitar đơn giản, một mạc các nghệ sĩ đã tạo ra những âm sắc và cao độ mới rất đa dạng, phong phú [91, tr.1-2]. Nghệ thuật Prepared Guitar đã phát triển nở rộ trong một giai đoạn nhất định ở nửa cuối thế kỷ XX. Cho đến nay, nghệ thuật này đã chắt lọc giữ lại những thủ pháp tiêu biểu nhất để tiếp tục phát triển.

Trong các tác phẩm Prepared Guitar có rất nhiều sự thay đổi về cấu trúc tác phẩm. Các nhạc sĩ kết hợp nhiều hình thức lại với nhau để tạo nên tác phẩm, thậm chí có những tác phẩm còn không xác định được hình thức mà nghệ sĩ biểu diễn phải thể hiện trên cơ sở các câu nhạc, đoạn nhạc.

Luật nhịp thay đổi liên tục, nhiều luật nhịp mới, đa tiết tấu. Nhịp điệu sôi động, nhiều ô nhịp tương phản nhau. Nhiều tiết tấu khác nhau được thể hiện cùng lúc bởi các bè hoặc các nhạc cụ khác nhau. Đặc biệt là tác phẩm không có sự quy định về luật nhịp mà chỉ xuất hiện từ thế kỷ XX.

Một số tác phẩm Prepared Guitar vẫn sử dụng hình thức ký âm nốt nhạc trên khuôn nhạc 5 dòng kẻ như trong tác phẩm “3 African Sketches” (1996) của Dusan Bogdanovic. Chương I và chương III tác giả đã sáng tạo âm thanh mới - prepared Guitar bằng việc lắp thêm kẹp giấy vào 3 dây cao của Guitar để tạo ra âm thanh gần giống tiếng đàn Sitar.

Một số tác phẩm Prepared Guitar sử dụng hình thức ký âm trên hệ thống Tablature là hệ thống viết nốt nhạc với số lượng dòng kẻ để ghi nốt nhạc trên Tablature tương ứng với số lượng dây đàn. Tablature gồm có sáu dòng đại diện cho sáu dây đàn. Các số thứ tự biểu thị cho những phím bấm trên cần đàn. Tác phẩm độc tấu “Vortex” của Peter Yates được viết trên hệ thống Tablature.

* Âm nhạc vô điệu tính (atonal)

Leo Brouwer thời kỳ sáng tác trong giai đoạn 2, ông đã sử dụng rất nhiều âm nhạc vô điệu tính (atonal). Như tác phẩm “La Espiral Eterna” sử dụng âm nhạc vô điệu tính, các nốt nhạc được đóng khung thành nhóm, giai điệu sử dụng âm giai chromatic. Trong tác phẩm đã không sử dụng luật nhịp có đoạn có tiết tấu, có đoạn không tiết tấu và âm nhạc được tính bằng giây. Ví dụ 1.26.

Frank Martin đã sử dụng âm nhạc vô điệu tính và kỹ thuật sáng tác dodécaphone (âm nhạc 12 âm) để sáng tác nên tác phẩm “Quatre pièces breves”

* Âm nhạc có cao độ nốt nhạc được chia nhỏ hơn nửa cung (microtonal)

Một số nhạc sĩ đã viết các tác phẩm sử dụng quãng $\frac{1}{4}$ cung cho guitar biểu diễn. Theo như cây đàn guitar cổ điển tiêu chuẩn thì mỗi phím đàn tương ứng với $\frac{1}{2}$ cung. Do vậy khi viết tác phẩm sử dụng quãng $\frac{1}{4}$ cung, các nhạc sĩ đã giải quyết bằng cách thức sau:

Tác phẩm “Kurze Schatten II” của Brian Ferneyhough, nhạc sĩ đã lên lại hệ thống dây đàn thành các quãng $\frac{1}{4}$ cung. Ví dụ 1.30: hệ thống dây đàn (Brian Ferneyhough, *Kurze Schatten II*)

tức là các dây đàn lên lại theo hệ thống

Hình thức khác đó là sự thay đổi, chế tác cần đàn theo thể dạng là có thể thay đổi, dịch chuyển các phím đàn ở các vị trí khác nhau để tạo nên nốt nhạc có cao độ $\frac{1}{4}$ cung hoặc thậm chí có thể tạo các quãng nhỏ hơn nữa.

*** Âm nhạc đa tiết tấu (polyrhythm)**

Tác phẩm đương đại thời kỳ này được các nhạc sĩ sử dụng rất nhiều các thủ pháp sáng tác về tiết tấu, âm hình tiết tấu đa dạng ở nhiều bè tạo nên sự đa dạng về tiết tấu, phức tạp cho cả 2 hay 3 bè chạy song song với nhiều dạng tiết tấu đan xen nhau. Như trong nhịp 19 tác phẩm “Shard” của Elliot Carter đã sử dụng đan xen tiết tấu. Bè trên là tiết tấu 2 nốt móc đơn, bè dưới chia thành chùm 5 nốt móc tam.

Sử dụng đa tiết tấu thành một âm hình đan xen hai bè được nghệ sĩ Dusan Bogdanovic khai thác rất hiệu quả trong chương IV tác phẩm “Jazz Sonata”, trong đó bè cao làm nền chơi ở tiết tấu đen và móc đơn kết hợp bè trầm chạy nốt theo âm giai chromatic với tiết tấu đen chấm đôi. Luật nhịp thay đổi liên tục từ 6/8, 9/8 đến 12/8. Ví dụ 1.36.

1.1.3. Khuynh hướng chịu ảnh hưởng của nhạc Jazz

Nhạc Jazz xuất hiện ở Mỹ là một hiện tượng độc đáo của lĩnh vực âm nhạc. Một tên tuổi nổi bật và có nhiều đóng góp trong việc khai thác chất liệu nhạc Jazz đưa vào tác phẩm Guitar cổ điển là nhà soạn nhạc Alexander Vinitzky (1950*), người Nga. Ông biết kết hợp âm nhạc Brazil với hòa âm nhạc Jazz hiện đại, từ đó hình thành nên thế giới quan mới, quan điểm mới trong nghệ thuật trình diễn Guitar cổ điển.

Nghệ sĩ Dusan Bogdanovic (1955*) người Yugoslavia đã tạo được ngôn ngữ âm nhạc của riêng mình trong các sáng tác cho guitar ở các tác phẩm cổ điển, dòng nhạc Jazz và chủ nghĩa dân tộc. Đặc biệt đối với dòng nhạc Jazz, tác phẩm của ông có ảnh hưởng mạnh mẽ đến nghệ thuật biểu diễn guitar. Tiêu biểu là tác phẩm “Jazz Sonata”

- Luật nhịp thay đổi liên tục 2/4, 3/4, 4/4, 5/4, 3/2.
- Giai điệu phát triển từ một motif ban đầu.
- Phần ngẫu hứng trên cơ sở thang âm tác giả đưa ra.
- Hòa âm sử dụng điệu thức trưởng - thứ, với những hợp âm sử dụng thêm các nốt (bậc biến âm) ở bậc 2, bậc 4, bậc 6, bậc 9, bậc 11, bậc 13.
- Khai thác âm hình đa tiết tấu (polyrhythm)

1.2. Đặc điểm phong cách biểu diễn và kỹ thuật diễn tấu mới hình thành trong thế kỷ XX

1.2.1. Đặc điểm phong cách biểu diễn hình thành nửa sau thế kỷ XX

Thông qua tác phẩm tiêu biểu của Joaquin Rodrigo, chúng tôi đưa ra một số nghiên cứu của bản thân về sự hình thành một số phong cách nổi bật. Ba bản Concerto của Joaquin Rodrigo được rất nhiều các nghệ sĩ bậc thầy biểu diễn.

1.2.1.1. Phong cách biểu diễn của các nghệ sĩ Tây Ban Nha – âm nhạc flamenco

Nghệ sĩ Paco de Lucia người Tây Ban Nha, mặc dù theo đuổi dòng nhạc Flamenco – Jazz nhưng với một cơ duyên nào đó hay do sự thán phục trước một nhà soạn nhạc kiệt xuất mà ông đã trình diễn tác phẩm “Concierto de Aranjuez” cùng dàn nhạc hoàng gia Tây Ban Nha trong chương trình biểu diễn của mình.

Vừa là người Tây Ban Nha, vừa có chất Flamenco trong biểu diễn, Paco de Lucia có rất

nhiều lợi thế khi thể hiện tác phẩm này. Những nét chạy nốt liền bậc với tốc độ nhanh được thể hiện một cách dễ dàng tạo nên những nét chạy giòn giã, sắc nét, có cả cảm giác hơi dần tiếng đàn. Đặc biệt là những cú vẩy Rasguedo hay những đoạn sử dụng kỹ thuật rải nốt hợp âm tạo cao trào đã được thể hiện rất rộn rã.

Tuy nhiên, trong phần thể hiện những giai điệu sâu lắng thì các nghệ sĩ Tây Ban Nha như ông chưa thể hiện được những âm thanh giai điệu trữ tình đầy chất nhân văn mà tác giả muốn gửi gắm từ tâm hồn mình. Họ chưa tạo nên được những hình tượng âm nhạc vĩ đại của tác phẩm mà tác giả đã ấp ủ, xây dựng từ những ý tưởng âm nhạc. Họ mới chỉ tạo được phong cách lãng tử, phóng khoáng đầy chất du mục của những người Gypsy xa xưa.

1.2.1.2. Phong cách biểu diễn của các nghệ sĩ Châu Âu

Được giới chuyên môn, giới phê bình đánh giá là đôi song tấu Guitar thể hiện hay nhất bản “*Concierto Madrigal*”, hai nghệ sĩ Eloit Fisk và Marco Diaz Tamayo đã xây dựng nên hình tượng âm nhạc tuyệt đẹp trong chủ đề của chương II *Madrigal*. Những giai điệu trữ tình êm ả của tác phẩm đã được thể hiện qua những âm thanh mềm mại, mượt mà, tiếng đàn đầy đặn, tròn trịa.

Tuy vậy, các nghệ sĩ Châu Âu như họ ngược lại chưa tìm được sự phóng túng, sự dân dã trong âm nhạc dân gian Tây Ban Nha mà ở đây là âm nhạc Flamenco. Có thể nhận định rằng, họ thể hiện những kỹ thuật Rasgueado chưa toát lên được những nét phóng khoáng trong âm nhạc dân gian Tây Ban Nha.

1.2.1.3. Đặc điểm biểu diễn của các nghệ sĩ Việt Nam

Tại Việt Nam, các bản Concerto đã được một vài nghệ sĩ tập luyện và biểu diễn. Đơn cử như nữ nghệ sĩ Thanh Hằng đã có điều kiện tiếp xúc với văn hóa Tây Ban Nha qua thời gian du học tại đó nên khá thành công trong thể hiện tác phẩm “*Concerto de Aranjuez*” cùng dàn nhạc. Tuy nhiên, theo đánh giá của chúng tôi thì các kỹ thuật khó vẫn chưa được thể hiện hết và chưa tạo được phong cách rộn ràng, tung bừng đậm chất Tây Ban Nha.

Ngoài ra, một số nghệ sĩ trẻ như Nguyễn Trí Đoàn, Trần Trung Kiên, Cao Sỹ Anh Tùng... đã từng học tập, nghiên cứu, biểu diễn tại nhiều nước trên thế giới cũng đã trình diễn những tác phẩm này. Cũng như các nghệ sĩ khác, họ chưa thể hiện được phong cách âm nhạc đậm chất Tây Ban Nha.

Mặc dù chưa tạo được ấn tượng to lớn nhưng các nghệ sĩ cũng đã nỗ lực học hỏi, phấn đấu để tạo được những dấu mốc cho nghệ thuật biểu diễn. Guitar đương đại ở Việt Nam. Họ đã nghiên cứu, tập luyện và khi biểu diễn cũng đã có những thành công bước đầu trong thể hiện phong cách âm nhạc của các bản Concerto mà Joaquin Rodrigo đã sáng tác đậm chất Tây Ban Nha. Tuy nhiên, các nghệ sĩ Việt nam còn cần nỗ lực hơn nữa, cần khắc phục nhiều vấn đề về cả nghiên cứu và biểu diễn để dần hình thành phong cách biểu diễn của riêng mình trên bước đường vươn tới đỉnh cao nghệ thuật biểu diễn Guitar quốc tế.

1.2.2. Đặc điểm những kỹ thuật diễn tấu mới

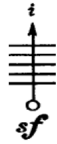
Sự thay đổi về thủ pháp sáng tác, ngôn ngữ âm nhạc cũng như những lối ký âm mới đã có tác động trực tiếp đến tư duy và khả năng diễn tấu của người nghệ sĩ biểu diễn.

1.2.2.1. Những kỹ thuật diễn tấu mở rộng

Những kỹ thuật diễn tấu mới xuất hiện trong tác phẩm đương đại đã được nghiên cứu, phân tích trong Luận văn Thạc sĩ nghệ thuật âm nhạc Cao Sỹ Anh Tùng (2010) *Tư duy âm nhạc và kỹ thuật diễn tấu tác phẩm guitar thế kỷ XX* [2, tr.42-54] của chính tác giả. Tại đây chúng tôi sẽ chỉ đưa ra một số kỹ thuật diễn tấu mới tiêu biểu xuất hiện từ nửa sau thế kỷ XX đến nay.

hay

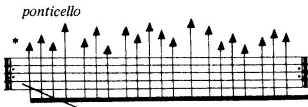
Kỹ thuật dùng ngón i gảy hợp âm theo kiểu búng lên 6 dây ở đầu cần đàn tạo ra những âm thanh rất cao.

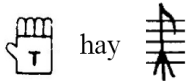
Kỹ thuật pizzicato bartok (hay còn gọi là pizz nốt mở).

Kỹ thuật dùng móng ngón i rải 6 dây đàn phần mắc dây ở ngựa đàn tạo âm thanh tiếng gõ cửa

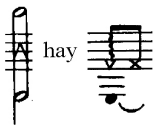
Kỹ thuật bấm 3 dây ở lỗ đàn và gảy từng nốt sát ngựa đàn tạo ra những âm thanh rất cao.

hay

Kỹ thuật sử dụng lòng bàn tay vỗ 6 dây buông tạo ra tiếng trống.

hay

Kỹ thuật vuốt dây bằng ngón p và ngón i trên dây 6 = dây Mi để tạo ra một âm thanh mới lạ nghe giống như tiếng huyết gió.

1.2.2.2. Những sáng tạo âm thanh mới của Prepared Guitar

	<i>Bu lông và đinh vít:</i> một hoặc nhiều đinh vít có thể được vít vào dây bằng cách vặn cho dây vào giữa bu lông và đinh vít, khi chơi sẽ tạo ra tiếng Cồng trầm.
	<i>Kẹp sắt (kẹp quần áo):</i> loại có răng cưa để kẹp vào dây đàn để tạo nên âm thanh của tiếng Cồng Chiêng.
	<i>Ống tuýt nhựa & ống cao su:</i> các dạng khác nhau của ống tuýt nhựa và cao su cài vào dây đàn sẽ tạo ra tiếng trống trầm.
	<i>Mảnh nhựa:</i> Móng gảy đàn guitar cài vào 2 dây hoặc nhiều hơn để tạo ra âm thanh giống tiếng đàn Kalimba, nhạc cụ Châu phi.
	<i>Dây cách điện (phần vỏ dây điện):</i> phần vỏ dây điện được cắt thành các độ dài thích hợp và bọc vào dây đàn sẽ tạo tiếng chuông.

TIỂU KẾT CHƯƠNG 1

Giai đoạn nửa sau thế kỷ XX được xem là giai đoạn phát triển tiêu biểu cho nghệ thuật Guitar đương đại với sự xuất hiện của một số khuynh hướng, trào lưu mới tạo tiền đề cho sự phát triển của nền nghệ thuật Guitar đương đại thế giới thế kỷ XXI.

Khuynh hướng khai thác âm nhạc dân gian trong tác phẩm Guitar cổ điển nửa sau thế kỷ XX chủ yếu là khai thác chất liệu dân ca, giữ nguyên những gì độc đáo, đặc sắc, “dân tộc” nhất trong âm nhạc bản địa để mang đến hơi thở mới của thời đại cho tác phẩm Guitar cổ điển.

Trào lưu nghệ thuật Guitar tiên phong đã khai thác rất nhiều kỹ thuật, thủ pháp diễn tấu trong các tác phẩm Guitar nửa sau thế kỷ XX không chỉ trong giai điệu, hòa thanh, điệu tính, tiết tấu – luật nhịp, nhịp thay đổi liên tục trong một tác phẩm mà các nhạc sĩ, nghệ sĩ còn chú ý đến việc khai thác tối đa tính năng nhạc cụ của cây đàn Guitar. Nghệ thuật prepared Guitar đã được thể

nghiệm bằng việc gắn các vật dụng vào dây đàn đã tạo ra những âm sắc và cao độ mới rất đa dạng, phong phú. Ngoài ra, các tác phẩm Guitar nửa sau thế kỷ XX còn khai thác nhiều thủ pháp sáng tác của âm nhạc vô điệu tính, âm nhạc đa tiết tấu và âm nhạc có cao độ nốt nhạc chia nhỏ hơn nửa cung làm cho tác phẩm Guitar ngày càng phong phú về sức biểu hiện.

Những tác phẩm Guitar chịu ảnh hưởng của dòng nhạc Jazz đã tạo ra khuynh hướng âm nhạc mới cho Guitar cổ điển. Với những đặc trưng của ngôn ngữ hòa âm, nhịp điệu, âm nhạc đa tiết tấu, những nét nhấn nhá cùng với phần ngẫu hứng là sự sáng tạo hoàn toàn mới đối với nghệ sĩ biểu diễn Guitar cổ điển. Khả năng sáng tạo của các nghệ sĩ biểu diễn được mở rộng với cách nhìn mới, quan điểm thẩm mỹ mới, một sự tư duy mới trong âm nhạc.

Từ những tác phẩm Guitar đương đại của các khuynh hướng âm nhạc tiêu biểu, các nghệ sĩ thế giới đã hình thành nên một số phong cách biểu diễn tiêu biểu của các nghệ sĩ thế giới. Đó là phong cách biểu diễn nghệ sĩ Tây Ban Nha đậm chất flamenco, với tính chất sôi nổi, cuồng nhiệt, phong cách lãng tử, phóng khoáng đầy chất du mục. Phong cách biểu diễn nghệ sĩ Châu Âu với tính chất kinh điển, mẫu mực, nhẹ nhàng, tinh tế, nội tâm sâu lắng. Mặc dù nghệ thuật Guitar Việt Nam còn non trẻ, nhưng các thế hệ nghệ sĩ tài hoa với tâm hồn nhạy cảm, niềm đam mê nghệ thuật cháy bỏng, đã không ngừng học hỏi nghệ thuật phong phú, đa dạng, nhằm tiếp thu những giá trị tinh hoa của nghệ thuật Guitar nhân loại. Theo đó, họ đã từng bước định hình phong cách cho riêng mình, chẳng những vừa mang hơi thở, hòa nhập được với xu thế của thời đại, mà vẫn giữ được bản sắc văn hóa dân tộc.

CHƯƠNG 2

SỰ PHÁT TRIỂN NGHỆ THUẬT BIỂU DIỄN GUITAR CHUYÊN NGHIỆP Ở VIỆT NAM

2.1. *Nền Nghệ thuật guitar Việt Nam với sự phát triển nghệ thuật biểu diễn qua các thế hệ nghệ sĩ*

Trong nghiên cứu này, chúng tôi tạm thời sử dụng các mốc thời gian có ý nghĩa lịch sử với sự hình thành và phát triển của âm nhạc Việt Nam để đánh giá các giai đoạn phát triển của Guitar ở Việt Nam [34, tr.13-14]. Vì vậy, có thể phân chia thành 3 giai đoạn:

- *Giai đoạn trước năm 1954*, trong giai đoạn này các nghệ sĩ Guitar là những nghệ sĩ trưởng thành từ đô thị, là những nhà giáo, nghệ sĩ hoặc là hoạt động tự do, hoặc là có sự định hướng bởi đường lối văn hóa –văn nghệ của Đảng Cộng sản, họ là những người đầu tiên đặt nền móng cho sự hình thành nghệ thuật biểu diễn Guitar chuyên nghiệp.
- *Giai đoạn từ năm 1954 đến trước năm 1975* là lớp nghệ sĩ chủ yếu tiếp thu niềm đam mê từ các nghệ sĩ đàn anh, chuyên cần tự học qua sách vở, tự nghe để học theo đĩa nhạc, chuyển soạn các tác phẩm cho Guitar... tự khẳng định và trở thành đội ngũ nghệ sĩ biểu diễn và giảng dạy cho thế hệ sau.
- *Giai đoạn từ năm 1975 đến nay*: Đất nước đã thống nhất, hòa bình cùng với nền tảng được xây dựng từ các thế hệ đi trước, lớp nghệ sĩ trong giai đoạn thứ ba này chủ yếu được đào tạo bài bản trong các trường, lớp, học viện âm nhạc chuyên nghiệp. Có một số nghệ sĩ trẻ còn được đi tu nghiệp thêm ở nước ngoài. Hiện nay một số nghệ sĩ vừa biểu diễn vừa tham gia giảng dạy và cả nghiên cứu về Guitar tại các cơ sở chuyên môn, vì vậy họ càng trưởng thành hơn trong nghệ thuật biểu diễn và chuyên môn của mình, góp phần đáng kể cho sự phát triển của nghệ thuật này.

Mặc dù khi bắt đầu nghiên cứu, chúng tôi có tham vọng sẽ nghiên cứu toàn bộ nền nghệ thuật Guitar Việt Nam nhưng do sự hạn chế về tư liệu và điều kiện liên hệ với các nghệ sĩ miền

Nam (mà một số các nghệ sĩ miền Nam đã chuyển đi sinh sống tại nước ngoài), nên chúng tôi tập trung vào nghiên cứu các thể hệ nghệ sĩ tại miền Bắc mà chủ yếu tập trung tại Hà Nội.

2.1.1. Giai đoạn trước năm 1954

Cây đàn Guitar là nhạc cụ được du nhập từ phương Tây vào Việt Nam từ đầu thế kỷ XX qua con đường truyền giáo, qua các ban nhạc nhẹ của nước ngoài vào biểu diễn tại các phòng trà, tiệm rượu. Mặc dù không phải là nhạc cụ truyền thống nhưng cũng như một số nhạc cụ du nhập từ phương Tây khác, Guitar đã nhanh chóng trở thành nhạc cụ phổ biến, gần gũi có mặt trong đời sống âm nhạc của người Việt Nam. Khi trường Âm nhạc Việt Nam mới được thành lập năm 1956, bộ môn Guitar đã được chính thức là một chuyên ngành của trường.

Những nghệ sĩ đầu tiên chơi Guitar được công chúng biết đến thời kỳ đầu thế kỷ XX là Phan Văn Trường, Canh Thân, Đỗ Chí Khang, Nguyễn Thiện Tơ, Dương Thiệu Tước. Họ là những nghệ sĩ học đàn Guitar thông qua sự chỉ dạy của nghệ sĩ người nước ngoài và tự học theo sách. Trước cách mạng tháng 8-1945, các nghệ sĩ chủ yếu biểu diễn Guitar ở phòng trà, tiệm rượu. Có thể vì tâm hồn lãng mạn, hoặc sự say mê khao khát đến cháy bỏng đối với cây đàn, hoặc vì nhu cầu kiếm sống, họ cũng thật sự là những nghệ sĩ khởi đầu đặt nền móng cho nghệ thuật Guitar Việt Nam.

Cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược bùng nổ (1945-1954). Cây đàn Guitar với những ưu điểm có một không hai của nó đã trở thành người bạn đường thân thiết của các nhạc sĩ kháng chiến. Nhiều tác giả đồng thời là người đệm Guitar rất giỏi xuất hiện, trong đó phải kể đến Nguyễn Xuân Khoát; Đỗ Nhuận; Phạm Duy; Văn Ký; Hoàng Vân; Trọng Bằng; Văn Chung; Tô Vũ; ... Đàn Guitar hầu như là nhạc cụ chính để họ sáng tác.

Ở giai đoạn kháng chiến chống Pháp, phải kể đến nhà giáo - nghệ sĩ Phạm Ngũ và nhà giáo - nghệ sĩ ưu tú Tạ Tấn, hai nghệ sĩ xuất hiện cuối những năm 40 của thế kỷ XX. Họ là những người đi sâu vào nghệ thuật độc tấu. Theo như sự nhìn nhận của nghệ sĩ Phạm Văn Phúc và một số nghệ sĩ khác, chúng tôi lấy mốc từ 2 nghệ sĩ trên là lớp nghệ sĩ đầu tiên xây dựng nền nghệ thuật biểu diễn độc tấu Guitar cổ điển tại Hà Nội. Sau này họ đã trở thành những nhà giáo đầu tiên đặt nền móng cho bộ môn Guitar tại trường Âm nhạc Việt Nam lúc bấy giờ. Họ là những nhà giáo Guitar người Việt Nam đầu tiên đào tạo nên nhiều lớp nghệ sĩ Guitar kế tiếp, đóng góp vai trò lớn lao trong sự phát triển nghệ thuật Guitar chuyên nghiệp cả nước.

2.1.2. Giai đoạn từ năm 1954 đến trước năm 1975

Trường Âm nhạc Việt Nam chính thức thành lập năm 1956. Nhận thức được vai trò và ý nghĩa của nghệ thuật biểu diễn Guitar, bộ môn Guitar đã được chính thức là một chuyên ngành của trường do nghệ sĩ Phạm Ngũ làm trưởng bộ môn. Nghệ sĩ Tạ Tấn giảng dạy khóa đầu tiên đã đào tạo nên một lớp nghệ sĩ mới. Trong số đó có một số nghệ sĩ kết hợp với các nghệ sĩ khác lập nên nhóm “Thất cầm” ở Hà Nội. Thất cầm gồm Nguyễn Hải Thoại, Vũ Bảo Lâm, Đặng Quang Khôi, Đỗ Trường Giang, Nguyễn Quang Tôn, Nguyễn Ty, Phạm Văn Phúc, là những người đã thấp lên phong trào học Guitar cho giới trẻ Hà thành.

Trong lĩnh vực sáng tác và chuyển soạn, tiếp bước thế hệ bậc thầy đi trước, các văn nghệ sĩ đã cố gắng sáng tác, chuyển soạn tác phẩm cho Guitar độc tấu. Việc làm đó của họ trước hết đáp ứng mong muốn đem tiếng đàn Guitar đến gần hơn với công chúng yêu nhạc; đáp ứng quá trình dạy học, đào tạo học sinh cần phải có thêm nhiều bài Việt Nam để học. Đồng thời do yêu cầu thu âm của đài phát thanh phải được thu những tác phẩm của “Thất cầm” sáng tác. Theo đó, mỗi người trong số họ đã đóng góp một gia tài đồ sộ các tác phẩm sáng tác và chuyển soạn dân ca, ca khúc nghệ thuật cho Guitar độc tấu được các nhà xuất bản phát hành.

Đồng hành với nhóm “Thất cầm” thời kỳ này còn có một tên tuổi nổi bật trong nền nghệ thuật Guitar Hà Nội, đó là nghệ sĩ Văn Vượng. Là một nghệ sĩ khiêm thị nhưng ông thể hiện những ngón đàn rất điêu luyện và đóng góp công lao rất lớn cho nghệ thuật biểu diễn của Guitar Hà Nội.

2.1.3. Giai đoạn từ 1975 đến nay

“Đại thắng mùa xuân năm 1975 đã mở đầu thời kỳ mới của dân tộc. Đất nước giành lại quyền độc lập, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ. Cả nước bước vào giai đoạn cách mạng mới, đi lên chủ nghĩa xã hội” [34,tr.53].

Tiếp bước thế hệ trước ở Hà Nội, giai đoạn này có nhiều nghệ sĩ là học trò của các thế hệ trước cũng xuất hiện những tài năng mới đầy triển vọng như Đặng Ngọc Long, Phan Đình Tân, Phạm Văn Phương, Nguyễn Lan Anh, Vũ Việt Cường, Nguyễn Như Dũng, Nguyễn Văn Dỵ, Nguyễn Quốc Vương, Ngô Đăng Quang ... Trong số đó, Đặng Ngọc Long được đi tu nghiệp về Guitar ở Đông Đức.

Các nghệ sĩ trong thời kỳ này có sáng tác và chuyển soạn một vài bài nhưng số lượng còn ít và hầu như không xuất bản, do vậy thời kỳ này số lượng bài Việt Nam rất ít và không phong phú đa dạng.

Cuối thế kỷ XX đến đầu thế kỷ XXI xuất hiện tiếp một số nghệ sĩ thuộc lớp con cháu và là học trò của các nghệ sĩ thế hệ bậc thầy của Hà Nội. Được sinh ra trong những năm cuối của kháng chiến và lớn lên khi đất nước đã hòa bình, được hưởng sự giáo dục cơ bản và kế thừa các di sản của các lớp nghệ sĩ đi trước, lớp nghệ sĩ trẻ cũng hoài bão mang lại sự phát triển mới, khởi sắc cho nghệ thuật Guitar Việt Nam. Trong thế hệ trẻ này có các nghệ sĩ đang giảng dạy tại Học viện Âm nhạc QGVN như Nguyễn Quang Vinh, Lê Đức Sơn, Nguyễn Thị Hà, Cao Sỹ Anh Tùng, Trần Trung Kiên, Nguyễn Văn Phúc, các nghệ sĩ đang hoạt động tại các trường âm nhạc chuyên nghiệp, các trung tâm, nhà văn hóa, các hội âm nhạc... như Trịnh Minh Cường, Tuấn Khang, Phương Hà, Việt Dũng... và cả một số nghệ sĩ đang định cư tại nước ngoài.

Nhóm nghệ sĩ trẻ của giai đoạn thứ ba được tiếp thu những tinh hoa của nghệ thuật biểu diễn của thế giới đã có những bước cải tiến, nâng cao và đột phá về kỹ thuật trong nghệ thuật trình diễn. Đến giai đoạn này, các nghệ sĩ trong nước đã bắt đầu có sự tiếp xúc với âm nhạc đương đại, biểu diễn những tác phẩm đương đại thế kỷ XX. Tác phẩm Guitar đương đại đã có sự thay đổi lớn về kỹ thuật và thủ pháp diễn tấu.

Kể từ giai đoạn 1954 - 1975, nghệ thuật biểu diễn Guitar cổ điển đã được các nghệ sĩ đi sâu tìm hiểu và đã thực sự có sân khấu dành riêng cho các nghệ sĩ biểu diễn. Tiếp bước các thế hệ đi trước, các nghệ sĩ giai đoạn này đã phát triển, nâng tầm các chương trình biểu diễn, hiện thực hóa thành những sân khấu chuyên nghiệp dành riêng cho Guitar cổ điển biểu diễn với công chúng thực sự yêu nhạc, yêu nghệ thuật Guitar cổ điển. Không chỉ có các chương trình biểu diễn chuyên nghiệp, rất nhiều cuộc thi Guitar cổ điển chuyên nghiệp được tổ chức trên toàn quốc cũng là động lực nâng cao tầm nghệ thuật biểu diễn của đàn Guitar. Điều này thúc đẩy các nghệ sĩ luôn luyện tập, nghiên cứu, tìm tòi khám phá những tác phẩm mới, tác phẩm đương đại làm phong phú cho chương trình biểu diễn.

Tóm lại, cùng với sự phát triển đi lên của cả nước trong kinh tế, xã hội, chính trị... nói chung, Guitar Việt Nam nói riêng cũng khẳng định được sự phát triển của mình. Từ lớp nghệ sĩ tự phấn đấu rèn luyện bằng lòng yêu Guitar tha thiết trong hoàn cảnh còn nhiều khó khăn, đến lớp nghệ sĩ được hưởng những thành quả của quá trình đào tạo cơ bản, được hưởng những điều kiện mới hết sức thuận lợi... đều cùng cố gắng trau dồi để đưa nghệ thuật biểu diễn Guitar Việt Nam

từng bước, từng bước phát triển lên những tầm cao mới

2.2. Tác phẩm guitar đương đại Việt Nam

Tác phẩm *Lưu Thủy* của nghệ sĩ **Tạ Tấn** soạn cho Guitar lấy chất liệu âm nhạc dân gian từ điệu nhạc cổ với thang âm ngũ cung. Giai điệu được viết trên thang âm Mi cung gồm những nốt chính là:

Ví dụ 2.1: thang âm Mi cung

Cấu trúc tác phẩm viết theo dạng biến tấu tự do:

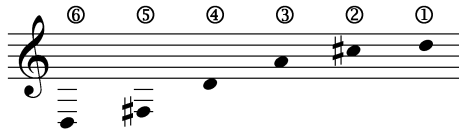
- Có sự thay đổi về luật nhịp, tiết tấu, tốc độ. Mỗi var có 1 hoặc 2 âm hình tiết tấu chủ đạo, biến tấu nhắc lại chủ đề có thay đổi âm hình tiết tấu.

- Hình thức khác nhau, thay đổi cấu trúc đoạn nhạc, mỗi Var có thể có 2 hoặc 3 câu.

- Không thay đổi điệu thức

* Một số tác phẩm Guitar sáng tác trong giai đoạn gần đây mang nhiều hơi hướng của ngôn ngữ âm nhạc đương đại. Ở đây. Chúng tôi đề cập và phân tích 2 tác phẩm *Memories of the Highlands (Hồi tưởng về Cao Nguyên)* và *Full-Moon Festival (Lễ hội Trăng rằm)* của nhạc sĩ **Hoàng Ngọc Tuấn** - Việt kiều Úc. Hai tác phẩm này đã đưa ra một cái nhìn mới trong nghệ thuật trình diễn guitar đương đại cùng với sự kết hợp âm hưởng dân gian Việt Nam đã tạo nên nét đặc sắc trong những đổi mới cho sáng tác của ông.

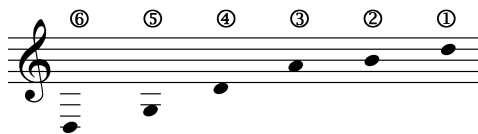
* Trong tác phẩm *Memories of the Highlands (Hồi tưởng về Cao Nguyên)*, tác giả đã thay đổi hệ thống dây đàn như sau:

Từ các nốt tạo thành thang âm điệu thức trong âm nhạc dân gian Bahnar ở Gia Lai, tác giả đã phát triển thành giai điệu dựa trên thang âm này tạo nên một tác phẩm mang âm hưởng của vùng rừng núi Tây Nguyên Việt Nam.

Tác phẩm được viết theo dạng tổ khúc gồm bốn chương mỗi chương đều có tiêu đề. Tác giả đã khéo léo khai thác thủ pháp kỹ thuật mới đó là kỹ thuật vỗ dây đàn, kỹ thuật tạo tiếng trống, tremolo trên 2 dây bằng ngón i và m, vỗ trống *Tambora*, kỹ thuật Rasgueado, kỹ thuật tạo tiếng trống lệnh.

* Tác phẩm *Full-Moon Festival (Lễ hội Trăng rằm)*, tác giả thay đổi hệ thống dây như sau:

Từ các nốt thang năm âm, tác giả đã phát triển thành giai điệu dựa trên thang âm này tạo nên một tác phẩm mang âm hưởng của vùng Bắc Bộ Việt Nam dựa trên các bài dân ca như Hát hội trăng rằm, Trống cơm....

Tác phẩm được viết theo dạng tổ khúc gồm ba chương có tiêu đề, mỗi chương sử dụng chất liệu của một làn điệu dân ca. Nhiều thủ pháp diễn tấu mới xuất hiện, nổi bật nhất là kỹ thuật tạo tiếng trống với nhiều âm sắc khác nhau, kỹ thuật vỗ trống *Tambora*, kỹ thuật vỗ dây đàn...

2.3. Một số vấn đề về nghệ thuật guitar đương đại tại Việt Nam

2.3.1. Vấn đề giảng dạy và biểu diễn tác phẩm guitar đương đại ở Việt Nam

Trong những năm gần đây nền nghệ thuật guitar đã có những bước tiến vượt bậc trong cả lĩnh vực đào tạo và biểu diễn, đã đạt những thành quả đáng khích lệ. Tuy nhiên nền nghệ thuật Guitar Việt Nam đã có những bước khởi đầu tiếp cận với âm nhạc đương đại thế giới đáng lưu ý như sau:

* Thuận lợi:

- Hiện nay đã có rất nhiều tác phẩm mang ngôn ngữ đương đại được sáng tác, biểu diễn, cùng với sự truyền bá rộng rãi qua internet nên tác phẩm được cập nhật thường xuyên.

- Thế giới có sự giao lưu toàn cầu giữa các nhà soạn nhạc, nghệ sĩ qua các chương trình biểu diễn, liên hoan âm nhạc, lớp Master class, cuộc thi Guitar...

* Bất cập:

- Chưa có sách hướng dẫn, dạy kỹ thuật cũng như tư duy âm nhạc đương đại đối với Guitar.

- Các nghệ sĩ Guitar mới chỉ bó hẹp trong nhạc cụ của mình mà chưa có sự tham khảo, học hỏi, lĩnh hội những sự phát triển của các nhạc cụ khác.

Bên cạnh những yếu tố trên là sự phát triển chưa đồng đều của nền nghệ thuật Guitar Việt Nam. Chúng tôi đưa ra một số đặc điểm về sự phát triển nghệ thuật Guitar của các nghệ sĩ Việt Nam và nước ngoài.

* Các nghệ sĩ nước ngoài

- Đàn Guitar là nhạc cụ được xuất thân và phát triển mạnh ở Châu Âu, Châu Mỹ. Với bề dày lịch sử phát triển hàng mấy trăm năm, nền nghệ thuật Guitar phát triển mạnh với nhiều nhạc sĩ, nghệ sĩ bậc thầy và các tác phẩm đương đại đều được họ sáng tác theo lịch sử phát triển âm nhạc như các thời kỳ âm nhạc tiền cổ điển, cổ điển, lãng mạn ...

- Các nghệ sĩ biểu diễn đạt trình độ chuyên môn hóa cao, họ có nền tảng kiến thức âm nhạc cũng như chuyên môn rất vững chắc, do vậy họ đã và đang tìm kiếm những cách thể hiện đầy sáng tạo, mới mẻ trong các tác phẩm đương đại.

- Họ được cập nhật thường xuyên, biểu diễn rất nhiều tác phẩm đương đại. Mặc dù chưa có nhiều hướng dẫn, đào tạo chuyên sâu cho thể hiện tác phẩm Guitar đương đại nhưng họ có thể gặp gỡ, tiếp xúc với nhà soạn nhạc đã viết tác phẩm để tìm hiểu được ý đồ sáng tác của tác giả.

- Giảng viên Guitar thường là những nhà nghiên cứu, nhà soạn nhạc, nghệ sĩ thường xuyên biểu diễn các tác phẩm đương đại. Tần suất biểu diễn của họ trong năm rất nhiều.

* Các nghệ sĩ Việt Nam

- Việt Nam mới du nhập cây đàn Guitar chưa đến một thế kỷ. Không phải là cây đàn truyền thống nên không có bề dày lịch sử, sự phát triển không được chú trọng, mang tính tự phát. Không có nhạc sĩ nào sáng tác cho Guitar, hầu như các tác phẩm đương đại đều học từ các nhạc sĩ nước ngoài.

- Các nghệ sĩ biểu diễn thế hệ trước đều xuất phát điểm từ tự học, họ chưa có được nền tảng cơ bản về kiến thức âm nhạc, kỹ thuật diễn tấu Guitar chuẩn mực... Chỉ đến các thế hệ sau này mới được đào tạo bài bản.

- Mặc dù đã có nhiều phương tiện truyền thông trong việc kết nối toàn cầu nhưng hầu như tác phẩm đương đại chưa được cập nhật. Chưa có một giáo trình, hướng dẫn về biểu diễn nhạc đương đại. Các nghệ sĩ Việt Nam có ít cơ hội gặp gỡ, trao đổi với các nhạc sĩ sáng tác đương đại.

- Giảng viên Guitar hiện nay bắt đầu nghiên cứu về âm nhạc đương đại, tuy nhiên việc biểu diễn thường xuyên các tác phẩm đương đại còn hạn chế dẫn đến sự lạc hậu trong cả lĩnh vực biểu diễn và đào tạo tại các trường âm nhạc chuyên nghiệp.

2.3.2.Đánh giá nghệ thuật thông qua các cuộc thi guitar tại Việt Nam

Cuộc thi guitar đầu tiên được giới chuyên môn ghi nhận là cuộc thi tổ chức vào năm 1984 ở TP.Hồ Chí Minh. Câu Lạc Bộ Guitar Phú Nhuận đã tổ chức được 4 cuộc thi thường niên diễn ra 4 lần từ năm 1984 đến 1987. Từ năm 1991 “Cuộc thi guitar TP.Hồ Chí Minh mở rộng” được tổ chức lần đầu tiên có quy mô toàn quốc. Có rất nhiều tài năng trẻ đã được phát hiện và đoạt giải thưởng trong cuộc thi qua các năm 1991, 1994, 1997, 2000. Sau đó, “Đại nhạc hội guitar” với tính chất của một cuộc thi cũng được tổ chức ở Hà Nội (năm 2002), Nha Trang (năm 2004). Lần đầu tiên Hà Nội tổ chức một giải thi lớn với quy mô toàn quốc là “Cuộc thi guitar Hà Nội mở rộng lần thứ I – 2012” Với sự tham gia của các giám khảo có uy tín trong ngành và đặc biệt là sự tham gia, đánh giá chuyên môn của hai giám khảo quốc tế, nghệ sĩ người Ý và Úc.

Đánh giá về chất lượng các cuộc thi guitar tại Việt Nam bước đầu đã có sự tiếp thu cả về chất lượng cũng như trình độ chuyên môn của các những cuộc thi guitar quốc tế. Đã xuất hiện những bài thi bắt buộc ở cuộc thi guitar thế giới có trong cuộc thi guitar Việt Nam. Đặc biệt là việc bắt buộc chơi concerto trong vòng chung kết đã đánh dấu một bước phát triển mới trong các cuộc thi guitar Việt Nam tiến tới việc tham gia các cuộc thi quốc tế của nghệ sĩ Việt Nam. Học tập các cuộc thi guitar quốc tế có uy tín trên thế giới như Cuộc thi Concours "*Printemps de La Guitare*" tại Bỉ, các bài thi bắt buộc là các tác phẩm đương đại như tác phẩm *La Catedral* của A.Barrios, đã được áp dụng là bài thi bắt buộc trong “Cuộc thi guitar Hà Nội mở rộng lần I-2012” tại Việt Nam.

TIỂU KẾT CHƯƠNG 2

Trong những bối cảnh xã hội chuyển biến nhanh chóng của Việt Nam từ cuối thế kỷ XX đến nay, nghệ thuật Guitar đã hình thành bốn thế hệ nghệ sĩ Guitar. Trải qua sự phát triển thăng trầm của bốn thế hệ nghệ sĩ Việt Nam đã định hình một nền nghệ thuật Guitar Việt Nam từng bước khẳng định vị thế và hòa nhập với xu hướng phát triển của nghệ thuật Guitar thế giới. Những đánh giá về nhiều khía cạnh từ sự hình thành các thế hệ, những đặc điểm kỹ thuật diễn tấu, xu hướng thẩm mỹ nghệ thuật của mỗi thế hệ nghệ sĩ trong từng thời đại đã từng bước khẳng định những công sức đóng góp xây dựng nền nghệ thuật biểu diễn Guitar cổ điển Việt Nam.

Các thế hệ nghệ sĩ Guitar từ giai đoạn đầu cho đến nay đã tiếp bước nhau phát triển cây đàn Guitar từ một nhạc cụ du nhập chỉ chơi những tác phẩm kinh điển thành một nhạc cụ rất gần gũi, gắn bó với đời sống âm nhạc Việt Nam, thể hiện những tác phẩm dân gian Việt Nam. Đặc biệt ở những năm đầu thế kỷ XXI, thực hiện quan điểm chỉ đạo xây dựng nền văn hóa “tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc” của Hội nghị Trung ương 5 khóa VIII, “...đồng thời phải coi trọng, bảo tồn, kế thừa, phát huy những giá trị văn hóa truyền thống (bác học và dân gian), văn hóa cách mạng...” [10, tr.55-63]. Thế hệ nghệ sĩ ở giai đoạn này đã tiếp thu một cách tinh tế những thủ pháp sáng tác đương đại, kỹ thuật diễn tấu mới khéo léo kết hợp với chất liệu âm nhạc dân gian đã tạo ra những tác phẩm Guitar đương đại mang đậm bản sắc dân tộc Việt. Để từ đó, các nghệ sĩ có thể giới thiệu âm nhạc dân gian Việt Nam đến bạn bè trên thế giới, góp phần không nhỏ trong việc bảo tồn và phát huy những giá trị của âm nhạc truyền thống Việt Nam.

Từ kết quả nghiên cứu, chương 2 của luận án đã góp phần tổng kết những thành tựu đã đạt được và khát vọng hướng tới những đỉnh cao nghệ thuật trong tương lai của các nghệ sĩ Guitar Việt Nam.

CHƯƠNG 3

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY TÁC PHẨM GUITAR ĐƯƠNG ĐẠI

Qua nghiên cứu này, chúng tôi cũng muốn đóng góp một số giải pháp để đưa vào giảng dạy

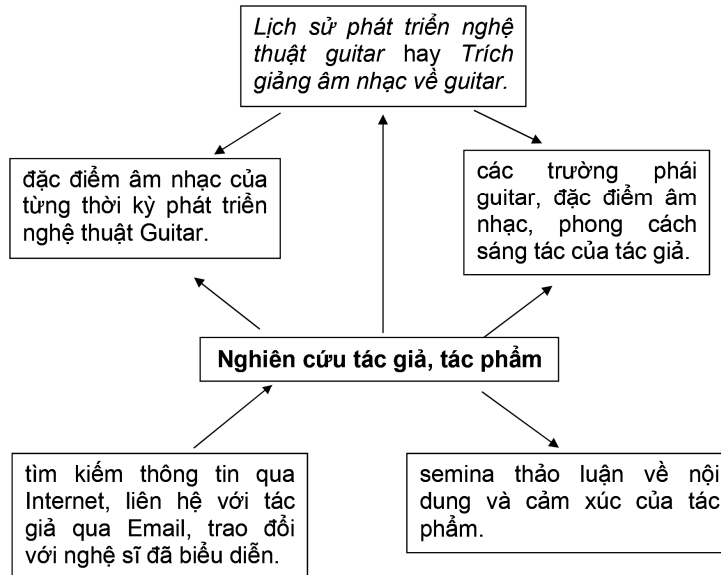
cho học sinh, sinh viên tại Học viện Âm nhạc QGVN với những bước tiếp cận âm nhạc đương đại như sau:

3.1. Vấn đề tập luyện tác phẩm guitar đương đại

3.1.1. Nghiên cứu tác phẩm đương đại

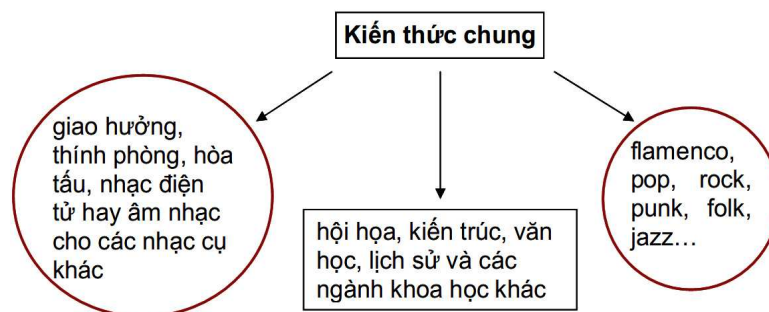
3.1.1.1. Nghiên cứu tác giả, tác phẩm

Biểu đồ 3.1

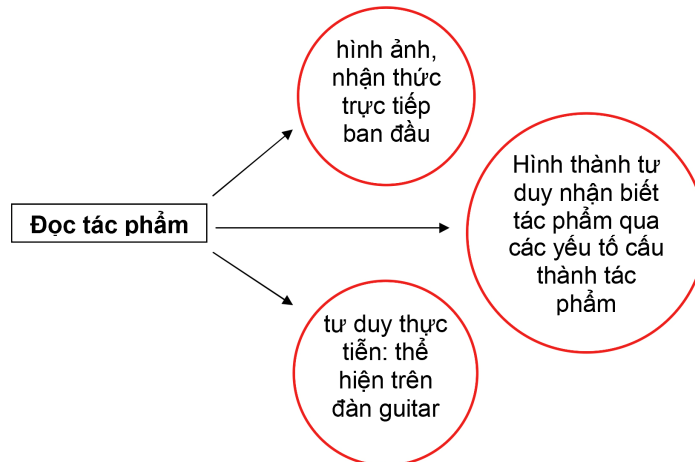
3.1.1.2. Mở rộng hiểu biết kiến thức chung

Biểu đồ 3.2

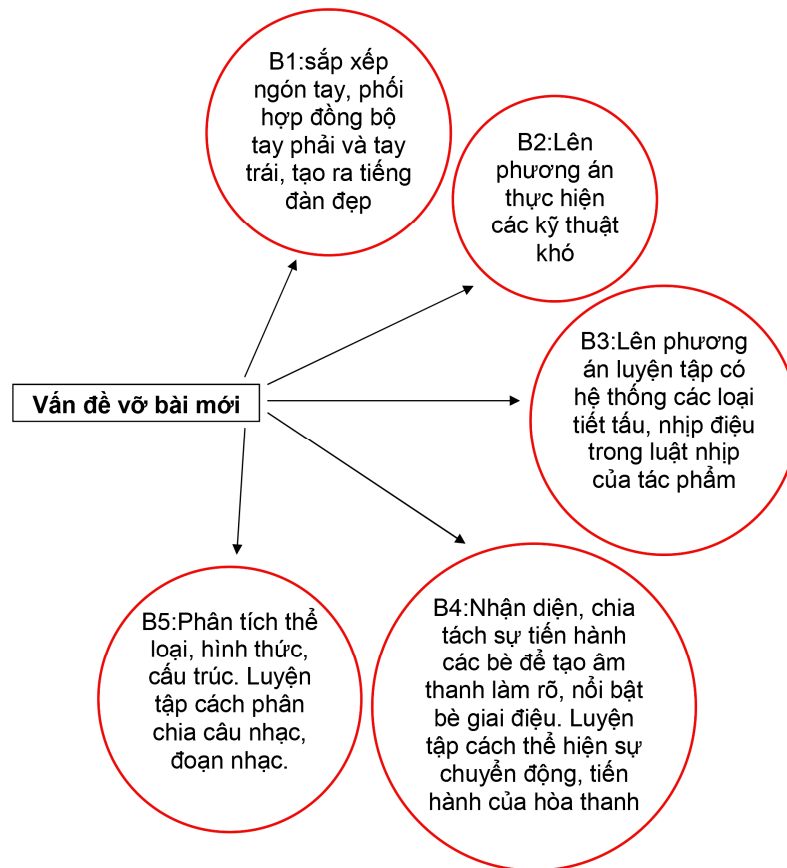
3.1.2. Kỹ năng luyện tập kỹ thuật

3.1.2.1. Đọc tác phẩm

3.1.2.2. Vấn đề vở bài mới

Biểu đồ 3.4

3.1.2.3. Vấn đề luyện tập kỹ thuật mới trong tác phẩm đương đại

Tác phẩm đương đại là một sự sáng tạo rất nhiều kỹ thuật mới, mở rộng khả năng thể hiện của guitar. Các nghệ sĩ guitar đã quá quen thuộc với các kỹ thuật cơ bản, kỹ thuật chuẩn mực trong khi đó tác phẩm đương đại là kỹ thuật hoàn toàn mới có thể chưa bao giờ chơi.

Đối với tác phẩm đương đại thì không có điểm chung, các tác phẩm mới lạ trong cách sắp ngón với những hợp âm vô điệu tính, màu sắc hòa thanh biến đổi liên tục. Chưa có trước những bài luyện, Etudes cho kỹ thuật mới và chúng ta phải bắt đầu từ đầu với những vị trí ngón tay mới.

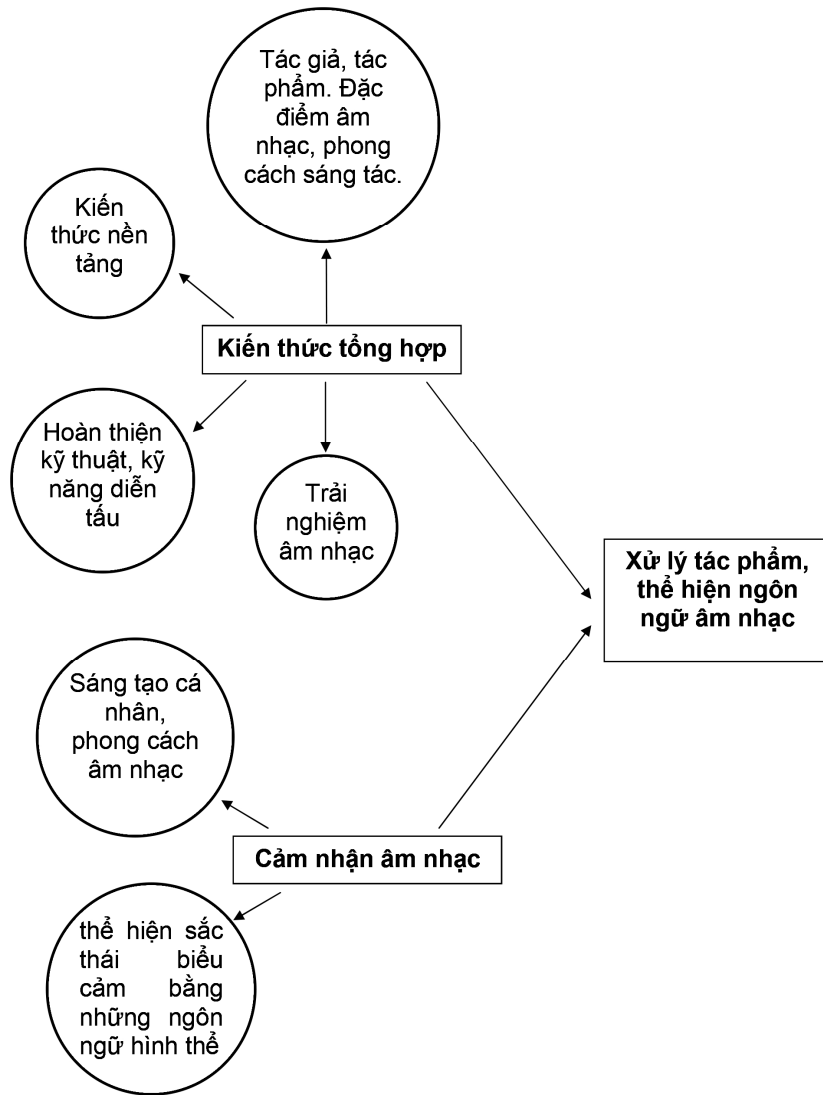
Qua nghiên cứu chúng tôi xin đưa ra ở đây vài ví dụ mang tính giải pháp về kỹ thuật là một số bài luyện kỹ thuật mới, Etude nhằm giúp cho sự tiếp cận của người học được dễ dàng hơn với tác phẩm đương đại, tạo một số mô hình chung cho ngón tay khi chơi tác phẩm đương đại.

Phần nghiên cứu và phát triển các bài luyện ngón, Etudes sau khi được công nhận sẽ tập hợp thành một giáo trình hoàn chỉnh sẽ chính là một công trình đóng góp cho sự phát triển của nền nghệ thuật Guitar Việt Nam.

3.2. Vấn đề diễn tấu tác phẩm guitar đương đại

3.2.1. Xử lý tác phẩm, thể hiện ngôn ngữ âm nhạc

Biểu đồ 3.5

3.2.2. Phát triển kỹ năng nghe

Kỹ năng nghe và sau đó biết phân tích, so sánh là kỹ năng rất quan trọng. Sau tất cả những bước luyện tập đã trình bày ở trên thì người học cần phải được luyện tập khả năng nghe để từ đó có thể phát hiện kịp thời những lỗi trong trình diễn và những vấn đề kỹ thuật cần giải quyết gồm:

- Âm thanh, tiếng đàn
- Sự tiến hành giai điệu
- Sự phân câu, phân đoạn
- Sự bình ổn và cao trào âm nhạc
- Đặc điểm, ngôn ngữ âm nhạc của tác phẩm
- Chuyển động của hòa thanh
- Nhịp điệu, mô hình tiết tấu
- Cấu trúc tác phẩm
- Độ chính xác, chuẩn mực

3.2.3. Tạo môi trường biểu diễn

Nền nghệ thuật Guitar Việt Nam xuất phát điểm là sự phát triển từ phong trào, quần chúng, phổ thông, do vậy nó đã hần sâu vào tiềm thức người học đàn Guitar là học nghiệp dư, học để biết, học để chơi. Vậy nên cần phải có sự thay đổi về tư duy, quan điểm, thẩm mỹ đối với việc đào tạo, việc học tập như thành lập các Câu lạc bộ, các tổ chức, các hiệp hội Guitar cổ điển, kết nối các Câu lạc bộ, các trung tâm để tạo thành mạng lưới những người biểu diễn, người học Guitar theo định hướng đào tạo chuyên nghiệp hóa có chất lượng cao cả người học chuyên nghiệp và không chuyên. Hình thành những sân khấu biểu diễn cho các nghệ sĩ ở các cấp độ khác nhau từ trong lớp học ra sân khấu của trường, đến các khán phòng nhỏ ra đến sân khấu lớn. Đối với quốc tế, tham gia vào các sự kiện âm nhạc, các liên hoan, các cuộc thi Guitar quốc tế, trao đổi, thảo luận, biểu diễn, giao

lưu với các tổ chức, hiệp hội Guitar của các nước trên thế giới. Có kế hoạch đưa các nghệ sĩ đi tập huấn, học tập nâng cao trình độ tại các nước phát triển để có thể tiếp thu những tinh hoa âm nhạc, tiếp cận với nền nghệ thuật Guitar đương đại của thế giới.

Trên thế giới hiện nay, tác phẩm đương đại đã có một vai trò quan trọng, và nó giúp mở rộng khả năng trình diễn, sáng tạo của người nhạc sĩ, nghệ sĩ. Trong các chương trình biểu diễn, các liên hoan âm nhạc, các cuộc thi Guitar quốc tế... đều có mặt các tác phẩm đương đại, cả ở các phần thi bắt buộc. Do vậy việc tăng cường sử dụng, đưa tác phẩm đương đại vào chương trình đào tạo tại các trường âm nhạc chuyên nghiệp là rất cần thiết, để tạo cơ hội cho người học tiếp cận nhiều hơn, mở rộng khả năng trình diễn nhạc cụ, cơ hội tham gia các giải thi lớn trong khu vực và quốc tế, hội nhập mang tính toàn cầu hóa với nghệ thuật Guitar thế giới.

3.2.4. Một số vấn đề nâng cao chất lượng và đổi mới phương pháp dạy học của đội ngũ giảng viên

*** Đội ngũ giảng viên**

Việc nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên chuyên nghiệp cho Guitar có thể cần tập trung vào mở rộng nghiên cứu bên cạnh việc thường xuyên biểu diễn, và tiếp tục học tập để gia tăng kinh nghiệm và cập nhật những tri thức mới về chuyên ngành. Chúng tôi mạnh dạn đề xuất:

- Giảng viên Guitar bậc đại học nên có công trình nghiên cứu chuyên sâu về chuyên ngành Guitar của mình. Từ đó giảng viên cũng từng bước cho sinh viên nghiên cứu về biểu diễn và học tập theo định hướng đề tài của giảng viên.

- Giảng viên tích cực đưa kết quả các công trình nghiên cứu ra công bố, xuất bản bài báo khoa học để tạo nguồn tư liệu cho sinh viên tham khảo cũng như làm tư liệu giảng dạy của chuyên ngành Guitar nói riêng và âm nhạc nói chung được thêm phong phú.

- Giảng viên nên thường xuyên, hàng năm có các chương trình biểu diễn, để luôn nâng cao trình độ biểu diễn, thực hành. Các hoạt động đó giúp giảng viên đa dạng vốn bài, tích lũy kinh nghiệm biểu diễn để giảng dạy, truyền thụ cho sinh viên những vấn đề thực tiễn khi biểu diễn.

- Giảng viên cũng có thể nghĩ đến vấn đề cập nhật các tác phẩm thu âm của các nghệ sĩ biểu diễn nổi tiếng thế giới hay tiến tới thu âm, xuất bản những đĩa nhạc có chất lượng cao, vừa để tích lũy tư liệu cho bản thân, vừa làm thành tài liệu cho sinh viên tham khảo, học tập.

*** Đổi mới phương pháp dạy học**

Hiện nay tại các trường âm nhạc chuyên nghiệp, phương pháp dạy học một thầy một trò đóng vai trò chủ đạo. Phương pháp này giúp người giảng viên thực hiện tốt công việc truyền tải kiến thức chuyên sâu cho người sinh viên. Dạy một thầy một trò giúp giảng viên có thể thay đổi chương trình học, mức độ khó và tốc độ học... phù hợp với từng sinh viên để đạt hiệu quả tiếp thu cao nhất. Tuy nhiên, phương pháp này có những hạn chế nhất định, vì thế cần kết hợp sử dụng các phương pháp dạy học khác nhằm phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo của sinh viên.

Không có một phương pháp dạy học độc lập nào hoàn toàn phù hợp với mọi mục tiêu đào tạo và nội dung dạy học. Mỗi phương pháp và hình thức dạy học có những ưu, nhược điểm riêng. Vì vậy việc kết hợp đa dạng các phương pháp và hình thức dạy học trong chương trình đào tạo là định hướng quan trọng để phát huy tính tích cực và nâng cao chất lượng dạy học.

Dạy học một thầy một trò kết hợp với dạy học nhóm theo hình thức semina, thảo luận, giải quyết các vấn đề theo các chủ đề góp phần tích cực hóa hoạt động nhận thức, tăng cường năng lực tư duy khả năng suy luận và giải quyết vấn đề của sinh viên. Phương pháp dạy học theo nhóm, theo chủ đề vô hình chung đã tạo lập cho sinh viên cách làm việc, học tập có khoa học như phương pháp

thu thập, xử lý, đánh giá thông tin, phương pháp tổ chức làm việc, phương pháp làm việc nhóm.

Tuy nhiên nếu chỉ chú trọng việc giải quyết các vấn đề nhận thức, tăng cường kiến thức trong chuyên môn thì sinh viên vẫn chưa được chuẩn bị tốt cho các tình huống biểu diễn thực tiễn. Vì vậy, bên cạnh dạy học truyền thụ kiến thức, giảng viên cần xây dựng quan điểm dạy học theo tình huống biểu diễn thực tiễn, đó là việc tổ chức biểu diễn trước toàn lớp hay nhóm nhỏ để rèn luyện khả năng, bản lĩnh biểu diễn sân khấu cho SV trở thành nghệ sĩ biểu diễn trong tương lai.

Việc sử dụng các phương tiện dạy học phù hợp trong đổi mới phương pháp dạy học đóng vai trò quan trọng. Thời đại ngày nay, đa phương tiện và công nghệ thông tin vừa là nội dung dạy học, vừa là phương tiện dạy học trong dạy học hiện đại. Đối với ngành âm nhạc, đa phương tiện (nhạc cụ, loa đài, âm thanh, hình ảnh...) là một công cụ không thể thiếu, đem đến cho sinh viên âm nhạc những nhận thức trực quan nhất, mở rộng khả năng trừu tượng, tưởng tượng về âm thanh, hình tượng tác phẩm. Công nghệ thông tin giúp cho sinh viên tiếp cận với xu hướng phát triển của nền nghệ thuật thế giới, luôn cập nhập những thông tin, tư liệu mới nhất về chuyên ngành của mình. Giảng viên phải là người tiên phong trong lĩnh vực này để có khả năng hướng dẫn sinh viên ứng dụng vào trong học tập, nghiên cứu.

Tóm lại, mỗi giảng viên có kinh nghiệm biểu diễn, đào tạo của riêng mình, do đó cần xác định phương cách riêng để đổi mới phương pháp dạy học kết hợp được với kinh nghiệm cá nhân. Khó khăn nhất vẫn là quan tâm, hiểu tâm lý sinh viên để điều chỉnh việc giảng dạy cho phù hợp, với một mục đích duy nhất đó là sự phát huy tối đa năng lực của sinh viên.

3.3. Đề xuất một số tác phẩm guitar đương đại bổ sung vào giáo trình đào tạo Đại học tại Học Viện ANQGV

Hiện nay trên cả nước có 3 cơ sở đào tạo Guitar chuyên nghiệp lớn nhất nằm ở ba miền, đó là Khoa Accordion – Guitar – Organ, Học Viện Âm nhạc QGVN tại Hà Nội; Khoa Guitar – Thanh nhạc, Học viện Âm nhạc Huế và Khoa Guitar, Nhạc viện TP. Hồ Chí Minh.

Chúng tôi đã khảo sát khung chương trình đào tạo bậc Đại học ở 3 cơ sở trên để từ đó có cơ sở khoa học để bổ sung thêm những tác phẩm Guitar đương đại vào chương trình đào tạo cho được phù hợp và khả thi.

* Theo chúng tôi thì tỷ lệ đưa vào chương trình Đại học theo lộ trình tăng dần. Giai đoạn đầu là 15%, giai đoạn tiếp theo sẽ tăng lên 20% và giai đoạn ba sẽ cố gắng đạt tỷ lệ 25% với những lý do và tiêu chí sau:

- Số lượng tác phẩm viết nguyên bản cho guitar rất đồ sộ và đa dạng ở các thể loại, hình thức.
- Nhiều kỹ thuật mới xuất hiện trong tác phẩm guitar đương đại cần được học tập để sinh viên có thể tiếp cận gần hơn với sự phát triển của nền nghệ thuật guitar thế giới.
- Những phong cách guitar khác nhau đã được hình thành tạo nên phong trào học tập, biểu diễn, cuộc thi âm nhạc đương đại phát triển rầm rộ trên khắp thế giới. Đó chính là định hướng để sinh viên Việt Nam theo xu hướng hội nhập với thế giới.

Một số tiêu chí để lựa chọn tác phẩm guitar đương đại vào chương trình đào tạo:

- Tác phẩm phải mang tính mẫu mực trong âm nhạc đương đại. Tác phẩm phải là sự kế thừa, phát huy và là mạch nối từ âm nhạc cổ điển, lãng mạn đến hiện đại.

- Tác phẩm là một giai đoạn phát triển mới về những kỹ thuật cho guitar và rèn luyện về những quan điểm thẩm mỹ lành mạnh, hướng tới cái Chân-Thiện-Mỹ cho sự phát triển nền nghệ thuật guitar.

- Phải có một lộ trình hợp lý từ những tác phẩm có sự phá cách ít đến những tác phẩm có

nhiều sự đột phá mang tính sáng tạo để sinh viên có thể dần làm quen, thích ứng được. Bên cạnh đó phải có sự chọn lọc tác phẩm đương đại cho phù hợp với quan điểm thẩm mỹ con người Việt Nam.

TIỂU KẾT CHƯƠNG 3

Trong xu hướng phát triển toàn cầu hóa, Việt Nam với những chính sách mở cửa và hội nhập đã dần khẳng định được vị trí của mình trên thế giới. Âm nhạc chính là thơ ca không cần lời nên dễ dàng vượt qua mọi rào cản ngôn ngữ và luôn là lĩnh vực dễ hội nhập nhất. Tuy nhiên, nền nghệ thuật Guitar Việt Nam đang còn rất non trẻ, vì vậy yêu cầu khách quan là phải có những nghiên cứu về nghệ thuật Guitar thế giới, xu hướng phát triển của âm nhạc Guitar đương đại cũng như những thành tựu nhất định của nghệ thuật Guitar non trẻ Việt Nam để từ đó đưa ra hệ thống giải pháp đổi mới giảng dạy.

Trên cơ sở nghiên cứu nhiều khía cạnh về ngôn ngữ âm nhạc, quan điểm thẩm mỹ nghệ thuật, phong cách nghệ thuật, kỹ thuật diễn tấu... và qua so sánh với phong cách nghệ thuật Guitar thế giới, chúng tôi đã đưa ra được những nhận định về các mặt còn hạn chế trong tiếp cận cũng như thể hiện các tác phẩm đương đại của các nghệ sĩ Việt Nam. Kết quả nghiên cứu sẽ góp phần ứng dụng vào những giải pháp đổi mới giảng dạy ở cả nhận thức và phương pháp giảng dạy; các cách thức luyện tập, cũng như việc phát triển các Etudes, bài luyện ngón mới vào chương trình đào tạo Guitar chuyên nghiệp tại Học viện Âm nhạc QGVN. Đồng thời những giải pháp về luyện tập và biểu diễn tác phẩm Guitar đương đại có thể được áp dụng vào chương trình đào tạo tại Học Viện Âm nhạc QGVN.

Bằng kết quả khảo sát, tổng kết khung chương trình đào tạo bậc Đại học tại 3 trường âm nhạc ở cả ba miền Bắc – Trung – Nam, chúng tôi cũng đề xuất các tác phẩm đương đại bổ sung vào giáo trình đào tạo tại Học Viện Âm nhạc QGVN. Quan trọng hơn cả là sự tiếp cận của sinh viên với nền nghệ thuật Guitar đương đại đang phát triển mạnh mẽ, nâng cao khả năng trình diễn của nghệ sĩ Việt Nam, tiến gần đến trình độ biểu diễn cũng như hội nhập với nghệ thuật Guitar thế giới.

KẾT LUẬN

Nửa sau TK XX là thời gian nhân loại có những thay đổi rất căn bản trên tất cả các lĩnh vực: khoa học công nghệ với những thành tựu diệu kỳ; những biến động từ nhất cực- lưỡng cực- đa cực trong đời sống chính trị- xã hội. Cùng với nó, âm nhạc nói chung và nghệ thuật Guitar nói riêng cũng có những phát triển lớn.

Chỉ trong vài thập niên cuối TK XX, một số khuynh hướng, trào lưu mới tiêu biểu cho TK XX đã xuất hiện, theo đó hình thành phong cách Guitar đương đại, tạo tiền đề cho sự phát triển của nền nghệ thuật Guitar thế giới TK XXI.

Sự thay đổi về nhiều phương tiện biểu hiện của nghệ thuật âm nhạc, từ hình tượng âm nhạc, giai điệu, tiết tấu, luật nhịp, hòa âm, cấu trúc tác phẩm, thể loại âm nhạc đến phong cách tác giả, tác phẩm... và đặc biệt là sự xuất hiện của những kỹ thuật diễn tấu mới, thủ pháp sáng tác mới đã đưa đến cho nghệ sĩ, công chúng thưởng thức âm nhạc cách nhìn nhận xã hội, thời đại theo nhiều khía cạnh khác nhau.

Khuynh hướng khai thác âm nhạc dân gian, trào lưu nghệ thuật Guitar tiên phong và khuynh hướng chịu ảnh hưởng của nhạc Jazz đã khai thác các thủ pháp sáng tác mới, khai thác tính năng nhạc cụ, tìm tòi các ngôn ngữ âm thanh mới lạ vượt ra khỏi giới hạn của những quy định nghiêm khắc của các thời kỳ âm nhạc trước đó. Quan điểm thẩm mỹ, tính xã hội, tính thời đại, tính khoa học, sự thay đổi của con người, của vạn vật, của vũ trụ, của không gian vô tận đã được phản ánh một cách sâu sắc trong các tác phẩm Guitar đương đại.

Quá trình phát triển không ngừng của các tác phẩm Guitar đương đại đã dẫn đến hình thành một số phong cách trình diễn nghệ thuật mới. Sự thể hiện tác phẩm đương đại của các nghệ sĩ biểu diễn không còn bị gò bó trong khuôn khổ cây đàn Guitar nhỏ bé, mộc mạc với âm thanh đẹp, tiếng đàn đầy đặn, tròn trịa..., thay vào đó là sự đa dạng của nhiều âm thanh với những cách sáng tạo khác nhau, thậm chí có thêm những vật dụng làm phụ kiện khi trình diễn. Từ đây đã mở rộng khả năng sáng tạo vô tận của các nghệ sĩ biểu diễn, mở ra một chiều hướng mới, cách nhìn mới, quan điểm thẩm mỹ mới, một sự tư duy mới trong âm nhạc đối với người nghệ sĩ biểu diễn cũng như những cảm nhận, những suy tư về âm nhạc đối với người nghe, người thưởng thức âm nhạc.

Âm nhạc đương đại từ nửa cuối thế kỷ XX đến nay đóng góp vai trò quan trọng trong sự phát triển của âm nhạc nói chung cũng như sự phát triển nghệ thuật Guitar nói riêng trên toàn thế giới. Những bước đột phá trong sự sáng tạo về kỹ thuật diễn tấu mới, những mô hình ngón tay mới, sự sáng tạo những âm thanh độc đáo qua khai thác thêm các tính năng của cây đàn Guitar đã mang đến khả năng thể hiện âm nhạc hết sức phong phú. Nhờ vậy Guitar đã trở thành nhạc cụ có khả năng tiếp cận dễ dàng nhất với ngôn ngữ mới của âm nhạc đương đại. Ngược lại, âm nhạc đương đại cho Guitar một sân khấu mới đầy tính sáng tạo để phát triển với tiềm năng rộng mở đang chờ để được khai thác.

Ở Việt Nam, Guitar khởi đầu là một loại nhạc cụ du nhập. Được giác ngộ từ đường lối văn hóa – văn nghệ mới của Đảng Cộng Sản Việt Nam, bằng tâm hồn nhạy cảm đầy chất nhân văn; bằng niềm đam mê âm nhạc và khát vọng cháy bỏng muốn chinh phục nghệ thuật Guitar, các thế hệ nghệ sĩ biểu diễn, sáng tác với Guitar đã đóng góp công sức xây dựng nền nghệ thuật biểu diễn Guitar cổ điển Việt Nam. Nghệ thuật Guitar Việt Nam đã đạt được những thành công lớn thể hiện qua các chương trình biểu diễn trước công chúng yêu nhạc cả nước, các chương trình phát thanh, truyền hình, các bản thu âm, các cuộc thi trong nước và quốc tế... Vì vậy, cây đàn Guitar đã trở thành một nhạc cụ rất gần gũi, gắn bó với đời sống âm nhạc Việt Nam. Từ giảng đường chuyên nghiệp đến giảng đường các trường đại học; từ nhà hát chuyên nghiệp đến các sân khấu âm nhạc đại trà; từ đồng quê, thành phố; từ công trường đến thao trường..., các nghệ sĩ chuyên nghiệp và không chuyên đã thể hiện những tác phẩm dân gian Việt Nam, giới thiệu âm nhạc dân gian Việt Nam đến bạn bè trên thế giới, góp phần không nhỏ trong việc bảo tồn và phát huy những giá trị của âm nhạc truyền thống Việt Nam.

Trong xu thế hội nhập quốc tế, trong đó âm nhạc - ngôn ngữ chung của nhân loại - đã và đang là lĩnh vực dễ hội nhập nhất. Trong xu thế đó, Việt Nam cũng cố gắng phát triển theo xu hướng toàn cầu trong mọi lĩnh vực để hội nhập được trình độ biểu diễn cao của nghệ thuật Guitar thế giới. Tất nhiên, lộ trình đó đầy cam go, nếu không cẩn thận, nguy cơ hòa tan sẽ không tránh khỏi.

Nền nghệ thuật Guitar Việt Nam đang còn rất non trẻ nên cần phải có những nghiên cứu về nghệ thuật Guitar thế giới, cũng như những xu hướng phát triển của âm nhạc Guitar đương đại để góp phần vào đẩy nhanh tiến độ hội nhập và phát triển lên tầm cao mới. Hướng tới mục tiêu này, luận án đã nghiên cứu và có những kết quả nhất định về nghệ thuật Guitar đương đại, đánh giá một số tác phẩm Guitar đương đại trên thế giới và của Việt Nam. Qua so sánh, luận án đưa ra được những nhận định về các mặt còn hạn chế trong tiếp cận cũng như thể hiện các tác phẩm đương đại của các nghệ sĩ Việt Nam. Từ đó, những giải pháp cụ thể mang tính đổi mới ở cả nhận thức và phương pháp giảng dạy, luyện tập kỹ thuật đã được đưa ra để tạo lập nền tảng vững chắc cho thế hệ nghệ sĩ trẻ tiếp cận với nghệ thuật đương đại nhằm nâng cao khả năng trình diễn của nghệ sĩ Việt

Nam, tiến gần đến trình độ biểu diễn cũng như hội nhập với nền nghệ thuật Guitar thế giới.

Giải pháp giảng dạy đổi mới, các cách thức luyện tập, cùng với việc phát triển các Etudes, bài luyện ngón mới có thể được áp dụng trong chương trình đào tạo Guitar chuyên nghiệp tại Học viện Âm nhạc QGVN. Những đề xuất các tác phẩm đương đại bổ sung vào giáo trình đào tạo nhằm mở rộng, đa dạng vốn tác phẩm đương đại và quan trọng hơn cả là sự tiếp cận của sinh viên với nền nghệ thuật Guitar đương đại đang phát triển mạnh mẽ trên thế giới. Bên cạnh đó, việc mở rộng hiểu biết và trình độ thẩm âm của khán thính giả đối với nghệ thuật âm nhạc đương đại nói chung và Guitar đương đại nói riêng thúc đẩy sự phát triển của nền nghệ thuật Guitar Việt Nam.

ĐỀ XUẤT VÀ KIẾN NGHỊ

1. Trong lĩnh vực sáng tác, mặc dù có sự cố gắng nỗ lực của các nghệ sĩ Guitar trong việc sử dụng làn điệu dân ca Việt Nam để xây dựng những tác phẩm trình tấu cho Guitar cổ điển nhưng khách quan mà nói thì vẫn chưa có nhiều tác phẩm Việt Nam ở hình thức lớn, đồ sộ, có tầm học thuật cao để đưa ra thế giới trình diễn và thi thố. Do vậy, cần có sự đầu tư để ngày càng có nhiều tác phẩm Việt Nam sáng tác cho Guitar với sự tham gia của các nhạc sĩ sáng tác giao hưởng nhằm tạo ra những tác phẩm ở hình thức lớn và có giá trị nghệ thuật cao. Bộ Văn hóa thể thao và du lịch, Cục nghệ thuật biểu diễn nên tổ chức các cuộc thi sáng tác, chuyển soạn tác phẩm cho Guitar cổ điển nhằm khích lệ, thúc đẩy các nhạc sĩ, nghệ sĩ tham gia sáng tác, sáng tạo ra nhiều tác phẩm, phong phú đa dạng về nhiều thể loại.

2. Trong lĩnh vực đào tạo, các Bộ, Ngành, Học Viện Âm Nhạc QGVN cần tạo điều kiện cho giảng viên và học sinh, sinh viên đi nghiên cứu, học tập tại nước ngoài để nâng cao trình độ, nâng cao hiểu biết, tiếp thu, học tập những tinh hoa của nghệ thuật Guitar thế giới để từ đó đưa ra những giải pháp về phương pháp luyện tập, biểu diễn hiện đại, chuyên sâu cho nghệ thuật Guitar Việt Nam.

3. Các khoa Guitar của các Học viện, trường âm nhạc và các trung tâm đào tạo Guitar trên toàn quốc nên đưa môn học về “Lịch sử và sự phát triển nghệ thuật Guitar” vào chương trình đào tạo nhằm **củng cố kiến thức tổng quan về sự phát triển nền nghệ thuật Guitar thế giới và Việt Nam**, góp phần hoàn thiện, nâng cao chất lượng giảng dạy và biểu diễn.

4. Hiện nay có quá ít tài năng Guitar Việt Nam đi theo hướng phát triển chuyên nghiệp, do vậy cần phải **tìm kiếm những tài năng**, những học sinh nhỏ tuổi có năng khiếu để đào tạo chuyên nghiệp một lớp nghệ sĩ thế hệ mới để thoát khỏi dư âm của sự học nghiệp dư, học phong trào...

5. Cần tổ chức thêm các buổi hội thảo, sinh hoạt khoa học để trao đổi, phổ biến các kiến thức về tư duy thẩm mỹ âm nhạc, xử lý tác phẩm và kỹ thuật diễn tấu các tác phẩm Guitar đương đại thế giới. Cùng với đó là sự tham gia, hướng dẫn của các chuyên gia nước ngoài mời giảng để nâng cao thẩm mỹ nghệ thuật của các nghệ sĩ, học sinh, sinh viên tiếp cận gần hơn, hội nhập với nền nghệ thuật Guitar thế giới.

6. Đối với những chương trình biểu diễn và các cuộc thi tài năng Guitar, với mục đích góp phần xây dựng, hỗ trợ các nghệ sĩ trẻ Guitar phát huy tài năng, cống hiến cho cộng đồng những chương trình âm nhạc cổ điển có chất lượng nghệ thuật cao, các thí sinh đoạt giải cần được trau dồi cạo sát hơn nữa trong các chương trình biểu diễn. Các tổ chức, các Bộ Ban Ngành, Cục nghệ thuật biểu diễn cần có những hỗ trợ tích cực để **tổ chức các chương trình biểu diễn Guitar cổ điển, các cuộc thi Guitar cấp quốc gia, quốc tế** để đưa phong trào dạy và học, biểu diễn và thưởng thức Guitar lên tầm cao mới.